

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra managementu a informatiky

Informační válka v moderní době

Diplomová práce

Information war in modern times

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

RNDr. Václav Hník, CSc.

AUTOR PRÁCE

Bc. Šimon Růzha

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Liberci, dne 31. 8. 2023

Bc. Šimon Růzha

Anotace

Diplomová práce zkoumá "Informační válku v moderní době" a její dopady na mezinárodní vztahy, politiku, společnost a bezpečnost. Teoretická část se zaměřuje na pochopení války a její nástroje, včetně teorie čtyř generací válčení a hybridní války. Dále se zabývá fenoménem "netwars" a formami útoků spojenými s touto problematikou. Praktická část se věnuje analýze informační války vedené Ruskem na Ukrajině při anexi Krymu a rozboru případové studie kauzy ve Vrbětících. Cílem je identifikovat a popsat dezinformační mechanismy a strategie, analyzovat reakce českých vládních představitelů a navrhnout opatření pro boj proti dezinformacím a posílení informačního prostoru. Práce poukazuje na význam ochrany demokracie a mediální gramotnosti v digitální éře a apeluje na spolupráci odborníků a jednotlivců pro ochranu svobody informací.

Klíčová slova

informační válka * dezinformace * politika * falešné zprávy
* bezpečnost * Vrbětice * Ruská federace

Annotation

The diploma thesis examines "Information Warfare in the Modern Age" and its impacts on international relations, politics, society, and security. The theoretical part focuses on understanding the warfare and its tools, including the theory of four generations of warfare and hybrid warfare. It also addresses the phenomenon of "netwars" and the forms of attacks associated with this issue. The practical part analyzes the information warfare conducted by Russia in Ukraine during the annexation of Crimea and examines a case study of the Vrbětice incident. The aim is to identify and describe disinformation mechanisms and strategies, analyze the reactions of Czech government officials, and propose measures to combat disinformation and strengthen the information space. The thesis emphasizes the importance of safeguarding democracy and media literacy in the digital era and calls for collaboration between experts and individuals to protect freedom of information.

Keywords

information Warfare * disinformation * politics * fake news * security * Vrbětice
* Russian Federation

Obsah

ÚVOD	5
1 VÁLKA.....	7
1.1. VÝZNAM SLOVA VÁLKA	7
1.2. NÁSTROJE PRO VÁLKU	8
1.3. ČTYŘI GENERACE VÁLČENÍ	9
1.4. HYBRIDNÍ VÁLKA	12
2 NETWARS	15
2.1. CO JE TO NETWARS.....	15
2.2. NĚKTERÉ TYPY ÚTOKŮ SOUVISEJÍCÍCH S KYBERNETICKOU VÁLKOU.....	15
2.2.1. <i>Dezinformace</i>	16
2.2.2. <i>Digitální propaganda</i>	16
2.2.3. <i>Fake news</i>	17
2.2.4. <i>Deepfakes</i>	18
3 INFORMAČNÍ VÁLKA VEDENÁ RUSKEM NA UKRAJINĚ PŘI ANEXI KRYMU V ROCE 2014.....	19
4 ROZBOR PŘÍPADOVÉ STUDIE KAUZY VE VRBĚTICÍCH.....	24
4.1. VYJÁDŘENÍ A REKCE NA KAUZU ZE STRANY ČR A RUSKÉ FEDERACE	26
4.2. MEZINÁRODNÍ REAKCE NA KAUZU.....	30
4.3. INFORMAČNÍ VÁLKA V SOUVISLOSTI S KAUZOU	33
4.4. SÍTĚ DEZINFORMAČNÍCH WEBŮ A RUSKÉ NARATIVY.....	34
4.4.1. <i>Dezinformační scéna v české online prostoru</i>	36
4.4.2. <i>Kdo za dezinformačními weby stojí a jaká je jeho motivace?</i>	39
4.4.3. <i>Narativy v kauze Vrbětice</i>	44
4.4.4. <i>Využití nejvyšších politických představitelů</i>	49
4.4.5. <i>Zaplavení mediálního prostoru dezinformacemi</i>	53
4.5. VLIV SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	55
4.5.1. <i>Strategie společnosti Facebook proti dezinformacím</i>	58
4.6. OBRANA PROTI DEZINFORMACÍM	59
4.7. VÝSTUP V KAUZE VRBĚTICE	60
ZÁVĚR.....	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM ZKRATEK.....	72
SEZNAM GRAFŮ	73
SEZNAM OBRÁZKŮ	73

Úvod

Informační válka v moderní době představuje novou a komplexní formu konfliktu, která využívá mocné nástroje informačních technologií a mediálního prostoru. Tato forma boje se rychle stává klíčovým prvkem mezinárodních a národních vztahů, ovlivňuje politiku, společnost a bezpečnost. Její důsledky a dopady jsou zásadní pro budoucnost naší globální aliance.

V průběhu historie prošla válka mnoha transformacemi, od klasických vojenských střetů po moderní hybridní konflikty. Informační válka se stala jedním z nejvíce sofistikovaných a účinných způsobů, jak ovlivnit veřejné mínění, získat strategickou výhodu a dokonce destabilizovat celé společnosti. V jejím jádru leží využití informací, propagandy a dezinformací s cílem oslabit a znevýhodnit protivníka.

Práce je rozdělená na dvě části, a to na první část teoretickou a druhou část praktickou. Teoretická část práce se zaměří na to, co to válka je, jaké jsou pro ni nástroje, bude rozebrána teorie čtyř generací válčení a fenomén hybridní války, která spojuje tradiční vojenské operace s novými informačními taktikami a následně bude rozebrán další fenomén, a to téma "netwars" a její vybrané formy útoků, které zapadají do konceptu práce.

V rámci praktické části bude práce podrobně zkoumat informační válku vedenou Ruskem na Ukrajině při anexi Krymu. Bude proveden rozbor případové studie kauzy ve Vrběticích, s důrazem na analýzu oficiálních vyjádření českých vládních představitelů k celé kauze a jaký to mělo dopad na posílení ruského narativu a dezinformační scény v České republice. Závěr kapitoly bude věnován návrhu vhodné vládní strategie pro boj proti dezinformacím a zhodnocení celé kauzy.

Hlavním cílem práce bude analyzovat roli informační války v kauze Vrbětice a její vliv na vnímání událostí veřejností, analyzovat reakce českých vládních představitelů v této kauze, identifikovat a popsat mechanismy a strategie dezinformačních kampaní spojených s kauzou Vrbětice, zhodnotit vliv sociálních médií a online prostoru na šíření dezinformací i v souvislosti s kauzou Vrbětice

a poskytnout doporučení pro zlepšení ochrany proti dezinformacím a posílení informačního prostoru v podobných situacích.

Tato práce je motivována potřebou lépe pochopit a analyzovat novou realitu, kterou informační válka do našeho světa přinesla. Je výzvou nejen pro odborníky v oblasti mezinárodních vztahů, bezpečnosti a médií, ale také pro každého jednotlivce, který se musí aktivně podílet na ochraně demokracie a svobody informací v dnešní digitální době.

1 Válka

V následující kapitole se práce zaměří na to, co to válka je, jaké jsou pro ni nástroje, bude rozebrána teorie čtyř generací válčení a fenomén hybridní války.

1.1. Význam slova válka

Abychom pochopili válku, která se odehrává v informačním prostředí, musíme nejprve vymezit, co znamená slovo válka a podívat se na obecné rysy války a její celkovou podobu. Když slyšíme pojem válka, každý z nás si představí něco jiného, ale většinou to souvisí s konfliktem mezi několika stranami, kde dochází k použití násilí. Existuje mnoho způsobů, jak definovat válku, a každý z nich se liší podle toho, z jakého úhlu pohledu se na tento jev díváme. Nicméně, není možné najít jednu správnou definici, která by byla obecně uznávaná. Válku můžeme zkoumat z hlediska mezinárodního práva, společenské změny, stupně násilí, politiky nebo čehokoliv jiného a vždy dostaneme jinou definici.¹ Ve své práci jsem si vybral definici generála Carla von Clausewitze, který byl voják i filozof v jedné osobě a stal se jedním z neuznávanějších klasiků vojenské strategie, který válku definuje jako „*akt násilí s cílem donutit protivníka, aby se podřídil naší vůli*“.² Válku lze chápat jako takové střetnutí vůlí, kde se každá strana konfliktu snaží prosadit své zájmy a cíle tím, že naruší vůli soupeře a donutí ho k ústupkům nebo kapitulaci, a k tomu využívá různé prostředky, z nichž násilí je jeden z nejčastějších, ale nikoliv jediný.

Informace a jejich ovlivňování jsou zásadní pro válku, která je bojem o vůli. S rozvojem technologie a nástupem informačního věku se mění podmínky, za kterých se válka odehrává a informační působení získává ve válce a konfliktech stále větší význam.³

---

¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

² CLAUSEWITZ, C. *O válce*. Praha: Nakladatelství Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1598-3.

³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

1.2. Nástroje pro válku

Stát, ve kterém dnes žijeme a sdružuje se v něm naše společnost, je základní mocenskou územní jednotkou a politickým celkem. Jedna z jeho hlavních rolí je, že poskytuje jeho občanům bezpečnost před vnějšími i vnitřními hrozbami a nese tedy zodpovědnost za obranu společnosti a vedení války, a proto si stát buduje a udržuje své ozbrojené síly. Současná společnost našeho civilizačního okruhu pokládá stát za jediného legitimního vykonavatele války, kdy však realita moderních konfliktů tomu mnohdy zcela neodpovídá. Válku můžeme podle rozsahu nasazených zdrojů rozdělit buď na omezenou, nebo totální a je to věcí celého státu i celé společnosti, nikoliv pouze ozbrojených sil. Podle toho jestli je omezená, nebo totální se také liší to, v jakém rozsahu stát mobilizuje a využívá své zdroje, kdy však samozřejmě neexistují pouze dva extrémní póly, nýbrž celá škála zapojení státu a společnosti do válečného konfliktu.⁴ Nástroje, které stát pro vedení války využívá, se dělí na následující:

- Politické
- Ekonomické
- Informační
- Vojenské⁵

Ačkoliv jsou ozbrojené síly v jistých fázích konfliktu bezesporu rozhodujícím faktorem, tak tedy nejsou pouze jediným z nástrojů státu pro vedení války. Ačkoliv si někteří spoluobčané představují, že profesionální ozbrojené síly státu jsou garance obranyschopnosti země, je tato jejich představa zcela naivní. Ve chvíli, kdy stát není schopen rychle a efektivně zmobilizovat své lidské a materiální zdroje, kdy není schopen přeradit na válečnou ekonomiku a udržet ji v chodu, neumí efektivně využívat své politické, diplomatické a informační zdroje, či nemá kupříkladu vhodně nastavenou legislativu a systém politického rozhodování, tak

---

⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

⁵ DUBEC, Radek. *Doktrína Armády České republiky*. 3. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Vojenský historický ústav Praha pro Centrum doktrín VeV - VA Vyškov, 2013, ISBN 978-80-7278-619-0.

žádné ozbrojené síly ho nemůžou ochránit. Co je však klíčové, je vůle společnosti se bránit, kdy bez této vůle neexistuje obrana.⁶

S tímto je spojená rostoucí složitost společnosti, její globální informační propojení a následnou závislostí na informacích a informačních systémech, s čímž je ruku v ruce význam nevojenských nástrojů vedení války, především těch informačních. Informační válka není nová věc, ale nejvíce si ji začínáme všímat v souvislosti s dnešními konflikty a hrozbami, které jsou nejčastěji spojovány s metodami Ruské federace při vedení vojenských operací na Ukrajině a s jejich působením vůči členům NATO včetně naší republiky. Informační a psychologické působení tak Rusové skutečně vnímají, jako důležité nástroje pro vedení moderní války.⁷ Rusové však nejsou jediní, kdo si uvědomuje sílu a důležitost těchto nástrojů.

1.3. Čtyři generace válčení

Válka čtvrté generace je moderní koncept konfliktu, který byl představen na konci 80. let vojenským teoretikem Williamem Lindem a dalšími autory ve svém článku "The Changing Face of War: Into the Fourth Generation". Tento pojem popisuje specifický druh války, který má za cíl prokázat okamžitou převahu silnější strany nad slabší pomocí asymetrických bojových metod.⁸

Moderní válečnictví samo o sobě je možné rozdělit do čtyř generací:

- První generace moderního válečnictví začala po Vestfálském míru, podepsaném v roce 1648, a trvala až do druhé poloviny 19. století. V tomto období byly bitvy vedeny velmi formalizovaným způsobem na otevřených polích.
- Druhá generace moderního válečnictví vznikla ve francouzské armádě během druhé světové války. Klíčovým prvkem této generace byla obrovská

---

⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

⁷ BĚRZIŅŠ, Jānis. *Russias New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy* [online]. Riga: 2014 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sldinfo.com/wp-content/uploads/2014/05/New-Generation-Warfare.pdf>

⁸ LIND, Williem et al., „*Fourth generation warfare: Another look*“ [online]. Marine Corps Gazette: 2001 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/4Th%20GENERATION%20WARFARE%20ANOTHER%20LOOK.pdf>

palebná síla, která byla založena na dominanci mohutných děl a dělostřelecké palbě.

- Třetí generace moderního válečnictví naopak vznikla v německé armádě a je obecně známa jako "blitzkrieg". V tomto období se již nepřikládala taková váha velké palebné síle, ale důraz byl kladen na rychlost a moment překvapení. Klíčovou roli hrála schopnost udeřit nepřítele do týlu místo tradičního boje tváří v tvář.⁹ Tato taktika naznačovala, že v budoucnosti by mohl klesat význam masového nasazení velkých armád a důležitější se stávaly efektivita a manévrovací schopnosti.¹⁰
- Čtvrtá generace válčení vznikla po skončení studené války a je charakterizována decentralizací. Klíčovým prvkem této generace je zdůraznění vzestupu nadnárodních nestátních institucí a aktérů, což má za následek ztrátu státu kontroly nad vedoucí „svojí“ válku. Monopol státu na válčení již není zaručen, což představuje jednu z největších změn od doby Vestfálského míru.

Důležité je si uvědomit, že státy nebo jejich koalice se často ocitají proti nestátním oponentům, jako jsou teroristické organizace typu Al-Káida nebo Hamás. Lze také pozorovat posun od mezistátního konfliktu k mezikulturnímu konfliktu.¹¹ V této souvislosti se vyskytují civilizační okruhy, jejichž střet nahrazuje tradiční válčení mezi státy. Pro státy západního světa například představuje výzvu střet s islámskou civilizací.¹²

Válka čtvrté generace je specifická svou strategií a použitými prostředky. Často se zde střetávají nestátní a slabší protivníci, kteří navzdory své slabší pozici dokážou zvítězit nad silnějším soupeřem s lepším technologickým vybavením, výcvikem a rozpočtem. Bojištěm je prakticky celá společnost, což představuje

---

⁹ LIND, Williem et al., „*Fourth generation warfare: Another look*“ [online]. Marine Corps Gazette: 2001 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/4Th%20GENERATION%20WARFARE%20ANOTHER%20LOOK.pdf>

¹⁰ PHELAN, Colonel Pat. *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*. Defence Studies, 11 vyd. 2011, DOI: 10-1080-14702436-2011-553105.

¹¹ LIND, Williem et al., „*Fourth generation warfare: Another look*“ [online]. Marine Corps Gazette: 2001 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/4Th%20GENERATION%20WARFARE%20ANOTHER%20LOOK.pdf>

¹² HUNTINGTON, Samuel Phillips. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Praha: Rybka Publishers, 2001. ISBN 80-86182-49-5.

jeden z klíčových prvků války čtvrté generace. Často se využívá strategie rozkladu soupeře zevnitř místo tradičních útoků zvenčí.¹³ Součástí toho jsou různé formy neutralizace podpory státu a jeho válečných motivů ve vlastní populaci. K dosažení tohoto cíle se používají strategické informace, často podporované teroristickými nebo guerillovými útoky.

Příkladem takového přístupu je organizace Hizballáh, která disponuje dobře organizovanou strukturou decentralizovaných jednotek, vycvičených a disciplinovaných bojovníků, a současně je dobře zapojená do politického dění. Hizballáh úspěšně přesunul bojové akce na území, které jeho bojovníci dobře znali, a měl ho předem pečlivě připravené.¹⁴ Podobně lze zmínit palestinský Hamás, který sleduje podobné trendy.

Hizballáh se během druhé libanonské války proslavil svou úspěšnou strategickou komunikací a propagandou, což mu umožnilo prezentovat se jako vítěz konfliktu a výrazně tak zvýšit svou prestiž. I přes výrazný vojenský nepoměr oproti Izraeli dokázal Hizballáh vynikajícím způsobem využít tuto situaci a dokázal vhodně interpretovat výsledky války. Tímto způsobem byl schopen odčinit svou vojenskou slabší pozici a získat si mezinárodní uznání.¹⁵

Toto je jasný příklad toho, jak válka čtvrté generace uplatňuje vliv informačních a psychologických prostředků. Ty jsou klíčové nejen při samotných bojových střetech, ale také při formování veřejného mínění před válkou a po jejím ukončení. Správně zaměřená strategická komunikace a propagandistické aktivity mohou mít velký dopad na vnímání konfliktu a pověst aktérů zapojených do války, a to i při zjevném vojenském nepoměru. Toto je výrazným trendem, kdy tradiční monopoly na vedení války postupně pozbývají jednotlivé státy, a hrozba ze strany nestátních aktérů se stále zvyšuje.

---

¹³ PHELAN, Colonel Pat. *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*. Defence Studies, 11 vyd. 2011, DOI: 10-1080-14702436-2011-553105.

¹⁴ HOFFMAN, Frank G. *Conflict in the 21st century: The rise of hybrid wars* [online]. Potomac Institute for Policy Studies, 2007 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <http://www.da-ic.org/5gen/2016/08/25/colonel-thomas-x-hammes-fourth-generation-warfare-evolves-fifth-emerges/>

¹⁵ HAMMES, Thomas X. *Fourth Generation Warfare Evolves, Fifth Emerges* [online]. Military Review, vyd. 7, 2007 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <http://www.da-ic.org/5gen/2016/08/25/colonel-thomas-x-hammes-fourth-generation-warfare-evolves-fifth-emerges/>

1.4. Hybridní válka

Hybridní válku je možné definovat jako "konflikt, který kombinuje vojenské i nevojenské prostředky s cílem dosáhnout synergických efektů a donutit protivníka, aby podnikl kroky, které by jinak neudělal." Klíčovou roli v dosažení cílů tohoto druhu války hrají nevojenské nástroje, jako jsou psychologické operace, propaganda, ekonomické sankce, embargo, kriminální aktivity, teroristické akce a další subversivní aktivity podobného rázu.¹⁶ Ministerstvo obrany České republiky definuje hybridní působení jako: „*skrytou i zjevnou činnost státních či nestátních aktérů (původců hybridního působení) namířenou proti zranitelným prvkům demokratického státu a společnosti. Původci hybridního působení využívají politické, diplomatické, informační, vojenské, ekonomické, finanční, zpravodajské a další nástroje s cílem narušit chod demokratických institucí, procesy právního státu a vnitřní bezpečnost. Hybridní působení využívá i legálních a legitimně se jevících nástrojů k dosažení nepřátelských cílů*“¹⁷

Z uvedeného textu je zřejmé, že princip hybridní války není nic nového. Avšak novinkou v souvislosti s informačním působením je skutečnost, že díky informačním technologiím lze účinně zakrýt a zpochybnit použití mnoha informačních operací. Ačkoliv je některé z těchto operací možné technicky vystopovat, prokázání těchto aktivit jako důkazů před mezinárodními justičními orgány je velmi obtížné.

Snížená schopnost atribuce informačního působení není novinkou až do doby zákazu útočné války. Dříve útočníci neměli důvod popírat své akce z jiných než čistě vojenských důvodů. Pokud hledali ospravedlnění pro své válečné akty, bylo to z propagandistických důvodů a pro vnitřní potřebu legitimizace, spíše než z důvodů vyplývajících z mezinárodních norem. V období studené války byly informační operace, zejména v proxy válkách, často využívány jako prostředek vyjádření vzájemného nepřátelství. Nicméně agresivní formy informačních operací byly omezeny strachem z odvetného útoku a ztráty důvěryhodnosti

---

¹⁶ KŘÍŽ, Zdeněk et al. *Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy* [online]. Jagello: Praha-Ostrava, 2000 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/na_knihovna/A161212_M02_021_HH16_PP-V1.PDF

¹⁷ MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Národní strategie pro čelení hybridnímu působení*. [online]. Praha: 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/narodni-strategie-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni.pdf>

odstrašujících opatření. Úspěšnost odstrašení přímo závisí na schopnosti bránit se a důvěryhodnosti těchto odstrašujících opatření.

V současné době je situace odlišná, protože státní aktéři mají větší zájem popírat svou účast v rozvratném informačním působení, protože mezinárodní systém nese velké náklady za agresivní působení. Značná část těchto aktivit je nyní prováděna nestátními subjekty, které mohou být pouze nepřímo naváděny nebo motivovány k působení určitým směrem, aniž by existoval explicitní příkaz. V takovém soutěžení "pod úrovní války" bude agresor vždy zkoušet hranice, kam může zajít, co mu obránce dovolí, přičemž záleží na schopnosti obránce důvěryhodně zastrašit agresora.¹⁸

Do povědomí v souvislosti s hybridní válkou se dostala takzvaná Gerasimova doktrína. Je to vojenská doktrína pojmenovaná po významném generálovi ruské armády, která popisuje strategie a metody vedení hybridní války pomocí různých prostředků, včetně dezinformací. Tato doktrína se dostala do obecného povědomí jako moderní legenda o sofistikovaném přístupu ruských sil proti svým rivalům. Generál Gerasimov vypracoval tuto doktrínu reagujíc na události Arabského jara, což byla série revolucí na Blízkém východě. Jeho analýza těchto událostí byla zaměřena na to, zda by mohly představovat příklad budoucí války v 21. století a jaké riziko by mohly představovat pro Rusko. Gerasimovova doktrína popisuje způsoby boje s různými kombinovanými prostředky, které mají za cíl rozklížit a destabilizovat protivníka, včetně použití dezinformačních kampaní. Jedním z hlavních prvků této doktríny je šíření pochybností a nových narativů, které mají za úkol zaměnit pravdu a fakta. Cílem není poskytnutí pravdivých informací, ale spíše zahlcení veřejnosti neinformacemi. Avšak plně rozvinutá hybridní válka by nezůstala pouze u dezinformací, ale postupně by stupňovala propagandistický a vojenský nátlak až do bodu, kdy by bylo dosaženo ovládnutí daného území.¹⁹

Je důležité si uvědomit, že pojmenování "Gerasimovova doktrína" nebylo oficiálně potvrzeno ruskou vládou, a existuje několik názorů a debat ohledně toho,

---

¹⁸ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹⁹ GROHMANN, Jan. *Hybridní války podle Valerije Gerasimova*. *armádnínoviny.cz* [online]. 2015 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.armadnínoviny.cz/hybridni-valky-podle-valerije-gerasimova.html>

jaká je skutečná povaha a rozsah této doktríny v rámci ruské vojenské strategie a politiky.

2 NETWARS

V této kapitole práce rozebere co je to netwars a budou rozebrány některé typy „útoků“, které se v této kybernetické válce využívají.

2.1. Co je to netwars

Netwars, také známý jako síťová válka nebo kybernetická válka, odkazuje na použití počítačových sítí a internetu jako prostředku k vedení vojenských operací. Tento typ války zahrnuje použití počítačových sítí a internetu k narušení, degradaci nebo zničení schopnosti nepřítele fungovat. Je to relativně nová forma válčení, která stále není plně pochopena nebo regulována.²⁰

Jednou z klíčových charakteristik síťových válek je používání počítačových sítí a internetu jako prostředku k vedení vojenských operací. To může zahrnovat používání počítačových virů a jiného škodlivého softwaru, stejně jako používání sociálních médií a jiných internetových platforem k šíření dezinformací a propagandy. Kromě vojenských operací mohou být netwars také použity pro špionáž, sabotáž a další formy skrytých operací. Hlavní výhodou netwars je schopnost provádět operace relativně levně a s nízkým rizikem. Na rozdíl od tradičních forem válčení, které často zahrnují použití velkého počtu vojáků a drahého vybavení, lze síťové války vést s malým počtem jednotlivců a relativně levným vybavením. To umožňuje větší flexibilitu a agilitu při provádění operací. Netwars však mají také řadu potenciálních nevýhod. Jednou z hlavních obav je možnost nezamýšlených důsledků, jako je šíření malwaru nebo jiného škodlivého softwaru na nezamýšlené cíle. Kromě toho může anonymita a decentralizace internetu ztížit přiřazení odpovědnosti za operace síťových válek, což může vést k nedostatečné odpovědnosti a potížím při odrazování budoucích útoků.²¹

2.2. Některé typy útoků souvisejících s kybernetickou válkou

V následující podkapitole byly vybrány některé typy útoků v rámci netwars, které zapadají do konceptu diplomové práce.

---

²⁰ ARQUILLA, John, David RONFELDT. *Networks and Netwars : the. Future of Terror, Crime, and Militancy*. Santa Monica: RAND, 2001. ISBN 0-8330-3030-2.

²¹ ARQUILLA, John, David RONFELDT. *Networks and Netwars : the. Future of Terror, Crime, and Militancy*. Santa Monica: RAND, 2001. ISBN 0-8330-3030-2.

2.2.1. Dezinformace

Dezinformace se vztahuje k úmyslnému šíření nepravdivých informací, zejména ze strany státních aktérů nebo jejich spojenců, s cílem ovlivnit názory nebo rozhodnutí lidí, kteří tyto informace přijímají. Je zajímavé, že termín "dezinformace" má pravděpodobně původ v ruském slově "дезинформация" (dezinformacija), které bylo poprvé zaznamenáno v roce 1949.²²

Stejně jako koncept informace, i koncept dezinformace vyvolává rozsáhlé diskuse, zejména v souvislosti s etickými otázkami. Klíčovou záležitostí je, zda dezinformace představuje odlišný druh informace nebo spíše její negaci, tedy anti-informaci. Dalším důležitým tématem je nalezení rovnováhy mezi právem na informace, svobodou slova a potřebou omezit šíření závadných informací pomocí cenzurních opatření, aniž by tak došlo k ignorování problému nebo neúměrným omezením.²³

2.2.2. Digitální propaganda

Pojem "propaganda" vychází z latinského výrazu *Sacra Congregatio de Propaganda Fide*, což byla kontrolní komise založená Vatikánem v roce 1662 s cílem propagovat římskokatolickou víru. Původní neutrální význam slova brzy zmizel v kontextu protireformace a postupně získalo hanlivý odstín, který se uchoval až do dnešní doby. Propaganda je obecně definována jako systematické šíření informací a myšlenek, často neobjektivním nebo zavádějícím způsobem, za účelem prosazování nebo podpory politických cílů nebo názorů. V současném mezinárodním kontextu je termín "propaganda" často spojován s politickým přesvědčováním a psychologickou válkou. Psychologická válka zahrnuje používání propagandy proti protivníkům s cílem oslabit jejich odhodlání bojovat nebo se bránit a naklonit je vlastní pozici. Propaganda může být používána různými subjekty, v různých situacích a pro různé cíle, přičemž metody propagandy se neustále vyvíjejí. Díky internetu je možné přímo oslovit cílovou skupinu, což může zahrnovat rekrutování a sdílení informací o vlastních aktivitách,

---

²² MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Definice dezinformací a propagandy* [online]. Centrum proti hybridním hrozbám: 2023 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>

²³ STODOLA, Jiří. Principy a dilemata informační etiky. *Academia.edu* [online]. ProInflow: 2019 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.academia.edu/44009210/Principy_a_dilemata_informační_etiky

přičemž relativní anonymita zůstává zachována. Mobilní připojení umožňuje téměř okamžité sdílení a získávání informací odkudkoli. Pro šíření sdělení mohou sloužit i boti a falešné profily, které vydávají automaticky příspěvky. Navíc digitální propaganda umožňuje vytvářet atraktivní a multimediální sdělení.²⁴

2.2.3. Fake news

Fake news, označované také jako falešné zprávy, představují klamavé informace, které se šíří formou virálních článků z nepravých účtů nebo webových stránek, které jsou často navrženy tak, aby vizuálně připomínaly důvěryhodné zdroje. Tyto zprávy jsou záměrně a dokazatelně nepravdivé a jejich cílem je uvést čtenáře do omylu.²⁵

Pokud jde o motivaci za šířením fake news, jejich autoři se snaží manipulovat s adresáty těchto zpráv. Informace ve falešných zprávách jsou buď zavádějící nebo zcela vymyšlené, a jejich cílem je přesvědčit adresáty, aby pochybovali o svých dosavadních názorech. Šíření dezinformací není omezeno pouze na jednotlivce nebo menší skupiny lidí, ale mohou za ním stát i vlády různých států. Fake news často najdeme v politických kampaních. Taktika šíření fake news v praxi spočívá v tom, že informace je nejprve šířena na méně známých webech a postupem času, pokud získá popularitu, může proniknout do seriózních médií.²⁶

Fake news lze rozdělit do dvou skupin, které se definují jako dezinformace a misinformace. Misinformace představuje informaci, která je klamavá, ale ten, kdo ji šíří, věří, že je pravdivá. Naopak dezinformace je informace, která je klamavá, a osoba, která ji šíří, si je vědoma, že je nepravdivá.²⁷

---

²⁴ LIEBERMAN, Ariel Victoria. *Terrorism, the Internet, and Propaganda: A Deadly Combination* [online]. JOURNAL OF NATIONAL SECURITY LAW & POLICY: 2017 [cit. 29.8.2023].

Dostupné z: https://jnslp.com/wp-content/uploads/2017/04/Terrorism_the_Internet_and_Propaganda_FINAL.pdf

²⁵ TANDOC, Eson C. et al.. *Defining "Fake News"* [online]. Digital Journalism: 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z:

https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/4948550/mod_resource/content/1/Fake%20News%20Digital%20Journalism%20-%20Tandoc.pdf

²⁶ GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPRESS, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4.

²⁷ IRETON, Cherilyn a Julie POSETTI. *Journalism, 'Fake News' & Disinformation: Handbook for Journalism Education and Training*. Paříž: UNESCO, 2018. ISBN 9789231002816.

Mimo toho, že fake news představují hrozbu pro jednotlivce, mohou vážně poškodit důvěryhodnost ověřených zpráv. V praxi se například může stát, že autoři falešných zpráv použijí pravé citace známých osobností, avšak bez poskytnutí důležitého kontextu. Fake news se proto označují jako snaha o manipulaci s pravdou. Falešné zprávy se záměrně zaměřují na nové a kritické události, které kvůli omezenému časovému rámci nelze dostatečně ověřit.²⁸

2.2.4. Deepfakes

Deepfakes jsou audio, video a obrázky vytvořené umělou inteligencí, které způsobují, že lidé jsou zobrazeni při řeči nebo děláni věcí, které ve skutečnosti nikdy neudělali. Tato technologie umožňuje, aby deepfakes vypadaly velmi přesvědčivě, což je jeden z jejich hlavních cílů – dosáhnout co nejrealističtějšího dojmu. Proces vytváření deepfakes je založen na umělé inteligenci, kdy jsou reálné obrázky použity pro "trénování" systému, který se skládá ze dvou částí, a to první částí, která generuje falešné obrázky, a druhou částí, která se snaží odhalit padělky a rozpoznat rozdíl mezi skutečností a falešností.²⁹

Proces vytváření deepfakes využívá specifický postup založený na umělé inteligenci a strojovém učení, který využívá Generative Adversarial Network (GAN) - generativní adversariální síť. Tento postup zahrnuje dvě neuronové sítě, které jsou trénovány společně, ale současně jsou proti sobě. Do systému jsou zavedeny skutečné obrázky a jedna síť se snaží na základě těchto reálných dat generovat přesvědčivé padělky. Druhá síť je naučena rozpoznávat, zda se jedná o skutečnost nebo padělek. Oba modely se navzájem posilují, když generátor (síť tvořící padělky) dokáže diskriminátor (druhá síť rozpoznávající padělky) oklamat, což způsobuje zlepšení generátoru. Naopak, když nějaký padělek projde nezpozorován, diskriminátor se zdokonaluje v jeho detekci.³⁰

---

²⁸ SHU, Kai et al. *Fake News Detection on Social Media* [online]. ACM SIGKDD Explorations Newsletter: 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://kdd.org/exploration_files/19-1-Article2.pdf

²⁹ KHOO, Brandon et al. *Deepfake attribution: On the source identification of artificially generated images*. [online]. *WIREs Data Mining and Knowledge Discovery: 2021* [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/widm.1438>

³⁰ YANG, Chaofei et al. *Defending against GAN-based DeepFake Attacks via Transformation-aware Adversarial Faces*. [online]. IEEE: 2021 [cit. 29.8.2023]. ISBN 978-1-6654-3900-8. Dostupné z: <https://arxiv.org/pdf/2006.07421.pdf>

3 Informační válka vedená Ruskem na Ukrajině při anexi Krymu v roce 2014

V roce 2014 byl celý svět šokován anexí ukrajinského Krymu Ruskou federací. Stalo se to, co bylo považováno za nepředstavitelné – stát z evropského prostoru použil vojenskou sílu k anexi části území jiného státu proti jeho vůli i v rozporu s mezinárodním právem. Tento bezprecedentní krok byl vyvolán politickou nestabilitou na Ukrajině, která vyvrcholila svržením proruského vládnoucího režimu a politickým směřováním Ukrajiny na západ. Rusko vnímalo tento vývoj jako ohrožení svých legitimních regionálních zájmů, suverenity a bezpečnosti. Historie a vojenský význam Krymu pro Ruskou federaci určitě sehrály důležitou roli v tomto rozhodnutí. Ruská anexe Krymu představovala vojenské tažení, které svět dosud neviděl. Rusové během něj předvedli své zreformované a kvalitativně nové vojenské síly, které se vyznačovaly vysokou profesionálností, disciplínou a moderním vybavením. Úspěšně kombinovali širokou škálu nástrojů, včetně informačních a psychologických operací, internetové propagandy, kybernetických útoků, strategické komunikace, speciálních sil, místních občanských milicí, politických akcí a dalších. Toto vojenské tažení představovalo skutečně Válčení nové generace, jak Rusové označují moderní způsob vedení války.³¹

Úspěch ilustruje skutečnost, že během pouhých tří týdnů a bez jediného výstřelu, ukrajinská vojska ztratila morálku a všech 190 vojenských základen se vzdalo. Namísto masového nasazení tanků a dělostřelectva v krymském tažení bylo nasazeno méně než deset tisíc příslušníků útočných vojsk, převážně námořní pěchoty, která už byla umístěna na Krymu. Tyto síly byly podpořeny několika málo prapory výsadkových vojsk a speciálních komand. Celkem se postavily proti šestnácti tisícům ukrajinských vojáků. Důležité je, že nejtěžším použitým vozidlem byl kolový obrněný transportér BTR-80.³²

Během protiukrajinských operací a anexe Krymu sehrálo použití kybernetických nástrojů informační války klíčovou roli. Ještě předtím, než ruské

---

³¹ ŘEHKA, Karel *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

³² BĚRZIŅŠ, Jānis. *Russias New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy* [online]. Rīga: 2014 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sldinfo.com/wp-content/uploads/2014/05/New-Generation-Warfare.pdf>

síly vstoupily na Krym v březnu 2014, vyřadily krymskou telekomunikační infrastrukturu a hlavní ukrajinské webové stránky. Mobilní telefony klíčových ukrajinských představitelů byly také rušeny. Již v roce 2009 začali Rusové ofenzivní kybernetické operace proti Ukrajině, které byly součástí širší informační války proti NATO a EU. Intenzita informační války proti Ukrajině však vzrostla až v březnu 2014, kdy ruský parlament schválil použití vojenských sil na Ukrajině, prezident Putin podepsal legislativu připojující Krym k Ruské federaci a ruské vojenské síly se shromáždily u hranic s Ukrajinou. Klíčovými pilíři ruské informační války proti Ukrajině byly kybernetická špionáž, kybernetické útoky a strategická komunikace.³³

Rusové zařadili ideu ovlivňování do samého jádra svého operačního plánování a využili všechny dostupné prostředky, aby dosáhli svých cílů: zahrnuli do toho šikovnou mezinárodní komunikaci, klamavé operace, psychologické operace a pečlivě navrženou vnější komunikaci. Klíčovým krokem bylo zejména porozumění třem důležitým cílovým skupinám a jejich pravděpodobnému chování: ruskojazyční většině na Krymu, ukrajinské vládě a mezinárodnímu společenství, zejména NATO a EU. S tímto znalostním základem věděli, co dělat, kdy to dělat a jaké pravděpodobné výsledky očekávat, což jasně ukázalo, že dlouholeté sovětské umění reflexivního řízení v Kremlu stále žije a je stále úspěšné.³⁴

Ovlivňování hraje klíčovou roli v ruské vojenské strategii, což lze demonstrovat na příkladu anexe Krymu, kdy byla použita minimální síla. Podle zdrojů z ruského ministerstva obrany vytvořila ruská vláda na jaře 2014 speciální jednotku pro informační operace, která byla určena k nasazení na Krymu. Tato jednotka měla být plně nasazena na Krymu nejpozději do podzimu 2015 a jejím cílem bylo narušovat informační sítě a systémy velení a řízení potenciálního protivníka a zároveň chránit vlastní informační sítě. Tento příklad poukazuje na ruské úsilí a trvalou snahu o informační operace proti Ukrajině. Rusové proti Ukrajině vedou informační, hybridní a asymetrickou válku. Díky vhodnému využití

---

³³ UNWALA, Azhar a Ghorī SHAHEEN. „*Brandishing the Cybered Bear: Information War and the Russia-Ukraine Conflict*“ [online]. Journal of International Eastern European Studies: 2016 [cit. 29.8.2023]. DOI: 10-5038-2378-0789-1-1-1001 Dostupné z: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/728673>

³⁴ BĒRZIŅŠ, Jānis. *Russias New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy* [online]. Rīga: 2014 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sldinfo.com/wp-content/uploads/2014/05/New-Generation-Warfare.pdf>

těchto nástrojů dosáhli operačních úspěchů bez otevřeného vojenského konfliktu a bez nutnosti nasazovat velké množství vojenských sil. Centrálním prvkem ruské strategie na Ukrajině jsou znovu operace v kybernetickém prostoru. Podobně jako v minulosti v Estonsku a Gruzii jsou i v případě Ukrajiny ruské operace v kyberprostoru zaměřeny na šíření dezinformací a propagandy za účelem destabilizace ukrajinské vlády. V rámci těchto informačních operací jsou prováděny kybernetické útoky proti vládním webovým stránkám, finančním institucím, zpravodajským agenturám a dalším klíčovými informačními uzly na Ukrajině.³⁵

Rusové v průběhu informační války proti Ukrajině opět používají narativy, které jsou podobné těm, které byly aplikovány v minulosti v Estonsku a Gruzii. Jedním z osvědčených narativů je kriminalizace místních vlád a označování je jako fašisty nebo fašistické podporovatele. Ovládnutí narativů je klíčové pro úspěšnou protiukrajinskou propagandu a je důležitější než ovlivňování mediální agendy. Narativ je v podstatě přijímaný příběh, který poskytuje výklad událostí a souvislostí. Pokud je mediální sdělení v rozporu se strategickým narativem publika, publika ho zpravidla odmítne. Narativ tak slouží jako nástroj řízení interpretace informací. Pro řízení narativů jsou používány tematické komunikační rámce, které slouží jako společenské nástroje, aby lidé spojili určité pocity nebo názory s určitými objekty nebo subjekty v daném kontextu. Rusové využívají své tematické komunikační rámce, které zdůrazňují například blízkost a známost Ruska a odstříhnutí od Západu; společnou historii Ruska a Ukrajiny a sjednocující prvek pravoslavné církve; zobrazování prozápadních prvků jako zrádců a satelitů USA a EU; ukazování společenské a ekonomické závislosti Ukrajiny na Rusku; vytváření dojmu nedostatku pořádku a bezpečnosti ve společnosti, což ospravedlňuje zřizování sebeobránných struktur a radikálních řešení; radikalizaci opozice prostřednictvím zastrašování nebo vysmívání. Tyto tematické rámce jsou šířeny Rusy i pomocí kybernetických nástrojů a internetu.³⁶

---

³⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

³⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

Pro podporu ruských narativů jsou na internetu a sociálních sítích rovněž šířeny dezinformace. Tyto klamné a zavádějící taktiky slouží k posílení stanovisek a mohou být použity i jako zdržovací manévr. Příklady dezinformací jsou například nejasné informace šířené po tragickém sestřelení civilního letadla MH-17 Malajských aerolinií nebo výpověď falešného ukrajinského lékaře, který na ruských sociálních sítích vyprávěl nepravdivý příběh o tom, jak mu na Ukrajině zabránili v ošetřování obětí požáru. Tento lékař záměrně srovnával jednání Ukrajinců s obdobím nacistické okupace Ukrajiny za druhé světové války, čímž posiloval ruský strategický narativ o fašistickém režimu. Podobné dezinformace jsou běžně šířeny k podpoře ruských informačních operací v kyberprostoru. Pro zvýšení účinku jsou často doprovázeny vizuálním materiálem. Vedle kybernetického prostředí jsou stále využívány tradiční komunikační kanály, včetně ruské státní televize. Rusové široce využívají takzvané trolly pro cílené ovlivňování na internetu. Tito trollové často operují s několika anonymními nebo falešnými profily na různých internetových a sociálních platformách a záměrně šíří názory a informace, které podporují ruské informační cíle. Rusko zakládá instituce, které zaměstnávají placené trolly a specificky je instruuje, jak šířit ruské tematické rámcování a narativy v diskusích na sociálních sítích a na internetu.³⁷

Ruské speciální síly sehrály klíčovou roli při úspěchu ruské informační války na Ukrajině, zejména během anexe Krymu. Tyto síly profesionálně působily a vystupovaly v souladu s ruskou propagandou. Jejich aktivity pro podporu informačních operací zahrnovaly různé postupy, jako je poskytování pomoci vybraným společenským skupinám, vyvíjení psychologického vlivu na ukrajinské vojáky a jejich izolaci od informací, obsazení komunikačních center s následným šířením vlastního, proruského vysílání a dalších podobných opatření.³⁸

Ruské metody a úspěchy informační války na Ukrajině a Krymu, ačkoli mohou být pro nás ohromující a nečekané, jsou pouze přirozeným důsledkem inovativního přístupu k tradičním ruským metodám. Při pečlivém sledování a studiu vývoje ruské politiky a vojenské teorie není třeba být překvapenými těmito

---

³⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

³⁸ RING, Teyloure. *Russian Information Operations and the Rise of the Global Internet*. Ann Arbor: University of Washington 2015. ISBN 978-13-39073-61-3.

událostmi. Rusko se vyvíjí a upravuje své strategie a taktiky v souladu s aktuálními podmínkami a technologiemi, což jim umožňuje dosáhnout úspěchů v informační válce.³⁹

---

³⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

4 Rozbor případové studie kauzy ve Vrběticích

V roce 2014 došlo ve Vrběticích, součásti obce Vlachovice v okrese Zlín v České republice, ke dvěma výbuchům muničních skladů. První výbuch se odehrál 16. října a druhý 3. prosince téhož roku. Při prvním výbuchu zahynuli dva lidé. Oba skladové objekty byly umístěny na místě Vojenského technického ústavu, které bylo pronajato společností Imex Group, specializující se na obchod se zbraněmi. Celkem bylo v areálu pronajato šest objektů, ve kterých bylo skladováno střelivo, zbraně a další zboží. Majitelem těchto objektů byl Petr Bernatík ml., který byl také výkonným ředitelem a působil v dalších zbrojovkách.

První výbuch se odehrál dne 16. října 2014 ve skladu č. 16, který obsahoval 50 tun munice. Výbuch způsobil rozptýlení munice až do vzdálenosti 800 metrů. Při této události zahynuli dva zaměstnanci společnosti Imex Group a blízké vesnice byly evakuovány.⁴⁰ Sklad nebyl zahrnut v havarijních plánech okresu Zlín, což způsobilo nebezpečí pro zasahující hasiče, kteří nevěděli, s čím přesně se potýkají.⁴¹ Evakuace trvala dva dny a postihla asi 100 lidí z obce Vlachovice a také studenty základní a střední školy ve Slavičíně. Po výbuchu docházelo k náhodným detonacím munice, která se uvolňovala ze stromů nebo byla vyvolána divokou zvěří, která o municí zavadila.

Druhý výbuch se uskutečnil 3. prosince ve skladu č. 12, který obsahoval 100 tun munice. Sklad byl 1,2 kilometru vzdálen od místa prvního výbuchu. Evakuace byla provedena pro 430 lidí z okolních vesnic. V té době bylo ve skladu uskladněno dělostřelecké střelivo a samopaly. Právní zástupce společnosti Imex Group vyjádřil názor, že sklad nemohl explodovat samovolně.⁴²

---

⁴⁰ KOTYZOVÁ, Kateřina. Následky explozí ve Vrběticích hasiči likvidovali 6 let. Připomeňme si událost. *TN.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/433282-nasledky-explozi-ve-vrbeticich-hasici-likvidovali-6-let-pripomente-si-udalost>

⁴¹ FUKSA, Aleš. Hasiči netušili, do jakého pekla ve Vrběticích jedou. *Novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/hasici-netusili-do-jakeho-pekla-ve-vrbeticich-jedou-251483>

⁴² KOTYZOVÁ, Kateřina. Následky explozí ve Vrběticích hasiči likvidovali 6 let. Připomeňme si událost. *TN.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/433282-nasledky-explozi-ve-vrbeticich-hasici-likvidovali-6-let-pripomente-si-udalost>

Nekontrolované výbuchy pokračovaly i po druhém incidentu a poslední zaznamenaný výbuch proběhl v polovině prosince 2014. Následně, koncem roku 2014, začalo rozsáhlé odklizení škod, které trvalo téměř šest let a skončilo v říjnu 2020. Do této bezpečnostní akce se zapojily tisíce hasičů, policistů a vojáků, kteří denně pracovali v areálu přibližně 12 hodin. Náklady na sanaci a odstraňování nevybuchlé munice se na konci roku 2015 blížily částce 350 milionů korun, a celkové náklady na čištění se odhadovaly až na 1 miliardu korun.⁴³

Podle Bezpečnostní informační služby a Policie ČR byly výbuchy v depu pravděpodobně nasměrovány důstojníky ruské vojenské rozvědky (GRU). Oznámil to na tiskové konferenci bývalý český premiér Andrej Babiš dne 17. dubna 2021. Babiš uvedl: *“Na základě jednoznačných důkazů, získaných vyšetřováním našich bezpečnostních složek, musím konstatovat, že existuje důvodné podezření o zapojení důstojníků ruské vojenské zpravodajské služby GRU, jednotky 29155, do výbuchu muničních skladů v areálu Vrbětice v roce 2014.”*⁴⁴

Na explozích se měli podílet dva ruští zpravodajští důstojníci Alexandr Miškin a Anatolij Čepiga podezřelí z provedení otravy Sergeje a Julije Skripalových v roce 2018. Mishkin a Chepiga údajně přijeli do Prahy z Moskvy 13. října 2014 a odjeli 16. října. Požádali o povolení k návštěvě skladů na období 13. – 17. října od společnosti Imex Group pomocí falešných pasů občanů Tádžikistán a Moldavsko (Chepiga jako Ruslan Tabarov, Mishkin jako Nicolaj Popa). Přestože je v muničním skladu nikdo neviděl, vyšetřovatelé se domnívají, že oba navštívili Vrbětice jako potenciální kupci zbraní.

Podle českého zpravodajského magazínu Respekt měla být munice uložená v explodovaném skladu prodána Ukrajině bojující ve válce na Donbasu prostřednictvím bulharského obchodníka se zbraněmi Emilijana Gebreva. Samotného Gebreva se údajně ruská GRU měla v roce 2015 pokusit otrávit.⁴⁵

---

⁴³ GURYČOVÁ, Kristýna a Lukáš VESELÝ. Účet za výbuchy ve Vrbětících. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vrbetice-naklady-vydaje-nahrada-skody-rusko-agenti-kolik-stalo_2104260500_kno

⁴⁴ ČTK. Do výbuchu ve Vrbětících byli zapojení ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich 18 vyhostí. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299339-do-vybuchu-municniho-arealu-ve-vrbeticich-byly-podle-zjisteni-ceskych-bezpecnostnich>

⁴⁵ KUNDRÁ, Ondřej a Jaroslav SPURNÝ. Případ Vrbětice: Policie prověřuje, zda se pracovník Imexu před výbuchem sešel se špiónem GRU. *Respekt.cz* [online]. 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kontext/pripad-vrbetice-policie-proveruje-zda-se-pracovnik-imexu-pred-vybuchem-sesel-se-spionem-gru>

Ruská vyšetřovací skupina The Insider zveřejnila další podrobnosti, naznačující, že EMCO byla jednou ze dvou společností v EU, která vyrábí střelivo kompatibilní se zbraněmi sovětské konstrukce, zejména náboje do 120 mm minometu a 152 mm náboje do houfnic. Dodávky od druhé společnosti byly vykoupeny GRU za vyšší cenu, čímž byly pro Ukrajinu nedostupné, zatímco EMCO souhlasilo s prodejem ukrajinským ozbrojeným silám, což výrazně zvýšilo jejich obranné schopnosti proti ruské intervenci. Konkrétní zásoby určené pro Ukrajinu však nebyly ve Vrběticích skladovány a GRU to buď nevědělo, nebo doufalo, že zásoby z Vrbětic budou nakonec převezeny do skladů EMCO v Bulharsku a tam explodují (což vysvětluje opožděnou detonaci).⁴⁶

Podle závěrů společného vyšetřování Bellingcat, Der Spiegel, Respekt a The Insider se operace zúčastnilo šest důstojníků GRU v čele s náčelníkem vojenské jednotky 29155 generálem Andrejem Averjanovem (rusky: Андрей Аверьянов). Kromě Averjanova, Miškina a Čepigy byli mezi těmito šesti důstojníky Nikolaj Ježov, Denis Sergejev (krycí identita–Sergej Fedotov) a Egor Gordienko (Georgij Gorškov). Dva ze šesti operovali pod krytím diplomatických kurýrů. Údaje analyzované společností Bellingcat podporují hypotézu, že exploze v Česku v roce 2014 byly součástí dlouhodobější operace GRU zaměřené na narušení schopností Ukrajiny obstarat si zbraně a munici zásadní pro její obranu proti ruským jednotkám a Ruskem podporovaným ozbrojencům ve válce na východní Ukrajině.⁴⁷

4.1. Vyjádření a rekce na kauzu ze strany ČR a Ruské federace

Na tiskové konferenci dne 17. dubna 2021, tehdy ještě jako předseda ČSSD a bývalý ministr vnitra a úřadující ministr zahraničních věcí Jan Hamáček veřejnost obeznámil s tím, že rozhodl o vyhoštění ze země všech ruských diplomatů, kteří byli tajnými službami identifikováni jako operátoři ruských

---

⁴⁶ BELLINGCAT INVESTIGATION TEAM. How GRU Sabotage and Assassination Operations in Czechia and Bulgaria Sought to Undermine Ukraine. Bellingcat.com [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2021/04/26/how-gru-sabotage-and-assassination-operations-in-czechia-and-bulgaria-sought-to-undermine-ukraine/>

⁴⁷ KUNDRA, Ondřej a Jaroslav SPURNÝ. Bellingcat a Respekt: Výbuch ve Vrběticích byl součástí podvratné operace proti Ukrajině. Respekt.cz [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/agenda/bellingcat-a-respekt-vybuch-ve-vrbeticich-byl-soucasti-dlouhodobejsi-operace-proti-ukrajine>

zpravodajských služeb, a to konkrétně 18 diplomatů na ruském velvyslanectví v Praze. Těchto 18 pracovníků ruské ambasády dostalo 48 hodin na to, aby opustili Českou republiku.⁴⁸ Ještě před tím, než oznámil informaci o vyhoštění všech ruských diplomatů, sdělil, že ho velmi mrzí, že tímto incidentem utrpí česko-ruské vztahy a uvedl, že Česká republika se nachází v podobné situaci jako Velká Británie v případě pokusu o otravu v Salisbury v roce 2018, v narážce na otravu bývalého ruského špióna Sergeje Skripala a jeho dcery Julie s tím, že dodal, že o případu budou informováni spojenci ČR v EU a NATO a budou požádáni o podporu.⁴⁹

Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) vyhlásila pátrání po dvou osobách s ruskými pasy, kteří se v říjnu 2014 pohybovaly v oblasti Prahy, Moravskoslezského kraje a Zlínského kraje. Identifikace těchto osob je založena na fotografiích a jménech uvedených v jejich pasech. Mělo jít o osoby, které jsou zároveň podezřelé z účasti na otravě bývalého ruského špióna Sergeje Skripala a jeho dcery Julie v roce 2018 ve městě Salisbury ve Spojeném království.

Podle vyšetřovatelů by Rusko mohlo mít zájem o sabotáž v municním skladu, aby zabránilo dodání munice americkým spojencům v Sýrii, kteří poskytovali podporu povstalcům bojujícím proti syrskému prezidentu Bašáru al-Asadovi. Rusko se naopak postavilo na stranu Asadovy vlády. Zbraně, které byly pravděpodobně určeny bulharskému podnikateli Jemeljanu Gebrevovi, byly prodány na Ukrajinu a pravděpodobně i do dalších zemí, včetně Sýrie. Gebrev se o rok po výbuchu ve Vrběticích rovněž stal obětí otravy stejným jedem, jaký byl použit při otravě Skripala v roce 2018, avšak Gebrev tento útok přežil. Bulharská vyšetřování i samotný Gebrev naznačovali, že za otravou stojí ruská vojenská

---

⁴⁸ ČTK. Do výbuchu ve Vrběticích byli zapojeni ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich 18 vyhostí. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299339-do-vybuchu-municniho-arealu-ve-vrbeticich-byly-podle-zjisteni-ceskych-bezpecnostnich>

⁴⁹ VALÁŠEK, Lukáš. Na výbuchu ve Vrběticích se podíleli ruští agenti, Česko vyhostí 18 diplomatů. *Aktualne.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/babis-a-hamacek-svolali-novinare-chystaji-na-ministerstvu-za/r~9e9059009fa411ebb0fa0cc47ab5f122/>

rozvědka. Motivem údajného pokusu o vraždu byly dodávky zbraní na Ukrajinu, ale také do Gruzie v roce 2008.⁵⁰

Rusko oznámilo, že na český krok odpovídajícím způsobem zareaguje a v neděli 18.04.2021 večer informovalo českého velvyslance Vítězslava Pivoňku, že vyhostí 20 pracovníků českého velvyslanectví v Moskvě. Pracovníci českého velvyslanectví dostali na opuštění země pouhých 24 hodin. Moskva ze země vyhostila o dva pracovníky více než česká strana, což bylo vyhodnoceno jako velmi nepřiměřená reakce ze strany Ruska. Samotný Vítězslav Pivoňka však v Moskvě i nadále zůstal, aby zajišťoval komunikaci s tamní diplomacií. Za vyhoštěním ruských diplomatů vidí ruská diplomacie americký vliv a obvinění z podílu ruských tajných služeb na výbuších ve Vrběticích bylo dle ruské diplomacie absurdní a nepodložené žádnými důkazy.⁵¹

Zároveň dne 23. dubna 2021 Vladimir Putin podepsal dekret, kterým se stanovil seznam „nepřátelských zemí“, kterým je zakázáno najímat Rusy na jejich diplomatických misích. Rusko zařadilo dne 14. května 2021 Českou republiku i Spojené státy na seznam nepřátelských zemí.⁵²

Další domácí reakce na závěry o zapojení Ruska do výbuchu ve Vrběticích byly takové, že dne 19. dubna 2021 bývalý český premiér Andrej Babiš na tiskové konferenci řekl: „*Nešlo o akt státního terorismu, to znamená, že Rusko neútočilo na Českou republiku. Agenti útočili na zboží obchodníka se zbraněmi. Ta munice měla vybuchnout po cestě, takže já jen vysvětluji, že to nebyl útok Ruska na Českou republiku*“.⁵³ Tento Babišův výrok byl široce odsuzován a zesměšňován politiky, odborníky i veřejností. Některé veřejné osobnosti včetně Jana Hamáčka, bývalého Petra Pavla, předsedy Senátu Miloše Vystrčila a předsedy Občanské

---

⁵⁰ BLAŽEK Vojtěch. Proč ruští agenti zabíjeli v Česku: aby zabránili dodávce zbraní do Sýrie a na Ukrajinu. *seznamzpravy.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/proc-rusti-agenti-zabijeli-v-cesku-aby-zabranili-dodavce-zbrani-do-syrie-151003>

⁵¹ ČTK. Rusko vyhostí 20 českých diplomatů vyslechl si český velvyslanec. *seznamzpravy.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rusko-si-predvolalo-ceskeho-velvyslance-mluvi-o-vlivu-usa-151062>

⁵² ČTK. Rusko označilo Českou republiku a USA za nepřátelské země. *lidovky.cz* [online]. 2021 [cit. 15. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/rusko-vydalo-seznam-nepreatelskych-zemi-jsou-na-nem-dve-jmena-usa-a-cesko.A210514_175515_In_zahranici_lihem

⁵³ BERANOVÁ Klára. Byl to útok na zboží, ne akt státního terorismu, prohlásil Babiš k Vrběticím. *Novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/byl-to-utok-na-zbozi-ne-akt-statniho-terorismu-prohlasil-babis-k-vrbeticim-40357538>

demokratické strany Petra Fialy incident označili za teroristický útok a akt státního terorismu.⁵⁴ Babiš se o den později za svůj výrok o „útku na zboží“ omluvil a řekl: „*Byl to samozřejmě odporný a zcela nepřijatelný teroristický akt*“.⁵⁵ Dne 18. dubna informoval bývalý český ministr obchodu Karel Havlíček, že ruský Rosatom bude vyloučen z jaderného tendru na stavbu nového bloku Jaderné elektrárny Dukovany.⁵⁶ Pražský magistrát požadoval, aby vláda jednala s Ruskem o navrácení části městského parku Stromovka o celkové rozloze asi půl hektaru, který ruská ambasáda využívá od doby, kdy jej v roce 1968 po Varšavské smlouvě převzala sovětská vojska po vpádu do Československa.⁵⁷

Ačkoliv tehdejší premiér Andrej Babiš po vyšetřování české kontrarozvědky oznámil, že existují přesvědčivé důkazy pro obvinění ruských občanů,⁵⁸ tak bývalý prezident Miloš Zeman v nedělním televizním projevu dne 25. dubna 2021 odporoval postoj své vlády. Tehdejší hlava státu se k podezření na zapojení ruské tajné služby do exploze muničního areálu ve Vrběticích v roce 2014 vyjádřila až po týdnu, což zejména u opozičních politiků a široké veřejnosti vyvolalo vlnu kritiky a podezření. Ve svém projevu konstatoval, že ve zprávě BIS se uvádí, že neexistují žádné důkazy ani svědectví o přítomnosti dvou ruských agentů ve Vrbětickém areálu, ale dodal, že z toho ovšem nevyplývá, že jejich podezření na účasti není vážné, a to že BIS neprokázala jejich účast ve Vrbětickém areálu neznamena, že tam nevnikli. Dále uváděl, že se pracuje se dvěma vyšetřovacími verzemi, kdy první je, že k výbuchu došlo po neodborné manipulaci s výbušným materiálem. A ta druhá, že šlo o akci cizí rozvědky. Obě verze vážně považoval za

---

⁵⁴ ČT24. Politici reagují na případ Vrbětice. Vystrčil i Fiala viní Rusko ze státního terorismu. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299397-nic-nedava-rusku-pravo-narusit-suverenitu-zeme-s-niz-neni-ve-valce-hodnoti-deni-ve>

⁵⁵ ČTK. Babiš otočil. Výbuch ve Vrběticích nazval teroristickým útokem, omluvil se za výrok o zboží. *lidovky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/babis-vybuch-ve-vrbeticich-nazval-teroristickym-utokem-omluvil-se-za-svuj-predchozi-vyrok.A210420_153302_In_domov_litsp

⁵⁶ ČTK. Vláda vyřadila z tendru na rozšíření Dukovan ruský Rosatom. *cekenoviny.cz* [online]. 2021 [cit. 14. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/havlicek-mozne-zapojeni-ruska-do-vrbetic-muze-ovlivnit-tendr-na-dukovany/2023736>

⁵⁷ ČTK. Praha chce od Ruska zpět část Stromovky zabranou v roce 1968 po invazi. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-rusko-invaze-stromovka-navrat_2104191426_kuc

⁵⁸ ŘEŽŇÁKOVÁ, Lada a Klára FOŘTOVÁ. Babiš: Důkazy jsou přesvědčivé. Bylo by lepší, kdyby Zeman osobně reagoval. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-vrbetice-diplomate-rusko-gru-vyhosteni-kulhanek.A210420_134616_domaci_klf

možné. Hlava státu také varovala před jakýmkoli formami hysterie a vyzvala Česko, aby počkalo na výsledky oficiálního vyšetřování, kdy si jako vrchní velitel ozbrojených sil přeje, aby na vyšetřování byla nasazena maximální kapacita a aby, až vyšetřování skončí, měli občané ČR plnou informovanost a nic se neutajovalo.⁵⁹

Toto prohlášení přimělo tisíce demonstrantů, aby 29. dubna vyšly v Praze do ulic a označily Zemana za „slouhu“ Ruska a požadovaly, aby byl souzen za velezradu. V reakci na Zemanovy komentáře bývalý vicepremiér Jan Hamáček, který byl zároveň ministrem vnitra, 26. dubna řekl: „*Pokud vím, tak v kauze existuje jedna vyšetřovací verze, a ta je spojená s pohybem příslušníků jednotky 29155.*“⁶⁰ Dále se podle něho pan prezident Zeman pokusil ne úplně šťastně převyprávět složitou kauzu českým občanům v pár minutách, z čehož si v jeho projevu každý včetně Ruska našel dle jeho slov *to svoje*.⁶¹

4.2. Mezinárodní reakce na kauzu

O podezření z podílu příslušníků ruských zpravodajských služeb na výbuchu muničního komplexu ve Vrběticích už Babiš hovořil se šéfem Evropské rady Charlesem Michelem.⁶² Informace o zapojení ruských zpravodajských důstojníků GRU do výbuchu vyvolaly reakci i řady zahraničních představitelů.

Dne 17. dubna 2021, v den, kdy česká vláda učinila prohlášení o ruském zapojení a vyhoštění ruských diplomatů, velvyslanectví Spojených států amerických v Praze sdělilo, že Spojené státy stojí za svým neochvějným spojencem, Českou republikou.⁶³ Za Britskou vládu vyjádřil podporu České

---

⁵⁹ ČTK. Projev prezidenta Zemana ke kauze Vrbětice. *iDnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-projev-vrbetice-rusko-gru-bis.A210425_104457_domaci_maka

⁶⁰ ČTK. Hamáček odmítl prezidentova slov: Existuje jen jedna vyšetřovací verze. *denik.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/vrbetice-rusko-hamacek-diplomacie-zeman-20210426.html

⁶¹ ČTK. Hamáček odmítl prezidentova slov: Existuje jen jedna vyšetřovací verze. *denik.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/vrbetice-rusko-hamacek-diplomacie-zeman-20210426.html

⁶² ČTK. Babiš informoval o Vrběticích šéfa Evropské rady. Se zahraničními partnery bude jednat na summitu. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-charles-michel-evropska-unie-rusko-agenti-vrbetice_2104172314_kro

⁶³ REUTERS. Czechs expel 18 Russian envoys, accuse Moscow over ammunition depot blast. *Reuters.com* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/czechs-expel-russian-embassy-staff-pm-says-suspected-russian-link-ammunition-2021-04-17/>

republice ministr zahraničních věcí Spojeného království Dominic Raab, který vyjádřil soucit rodinám obětí výbuchu a přirovnal tuto událost k předchozímu chování agentů ruských tajných služeb, jak bylo odhaleno například v Salisbury, kdy projevil odhodlání pohnat tyto osoby zodpovědné za tyto útoky před spravedlnost. Mezi další země, které jako první vyjádřily podporu České republice, patřily Slovensko, Lotyšsko, Ukrajina, Kanada a Polsko.⁶⁴ Předseda užšího výboru pro zahraniční věci britské Dolní sněmovny Tom Tugendhat uvedl: „*Toto je přímý útok na zemi NATO. Jedná se o vraždu dvou českých občanů ve zbrojním zařízení. Pokud toto není válečný zločin, upřímně řečeno nevím, co jiného je.*“⁶⁵ Dále britský poslanec usiloval o okamžité snížení úrovně vztahu s Ruskou federací a zasazoval se o to, aby členské státy Severoatlantické aliance vyhnaly ruské velvyslance.⁶⁶

Polsko, Maďarsko a Slovensko z Visegrádské skupiny vydaly dne 20. dubna prohlášení, že jsou připraveni pokračovat v budování jejich odolnosti proti podvracení. Prohlásili, že to budou provádět jak na národní úrovni, tak ve spolupráci s jejich spojenci v NATO, stejně jako v rámci Evropské unie. Ministři zahraničí Polska, Slovenska a Maďarska dále vyjádřili solidaritu s nejnovějšími kroky České republiky, jejich blízkého partnera, spojence a souseda.⁶⁷ Rumunské ministerstvo zahraničí také uvedlo, že v solidaritě s Českou republikou prohlásilo diplomata na jejich ruském velvyslanectví za „personu non grata“ a vyhostilo ho ze země.⁶⁸

---

⁶⁴ HOUSKA, Ondřej. Výbuch ve Vrběticích není jen český problém – Česko už ruský útok řeší se spojenci v NATO i v EU. *domaci.hn.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66911360-vybuch-ve-vrbeticich-neni-jen-cesky-problem-cesko-uz-rusky-utok-resi-se-spojenci-v-nato-i-v-eu>

⁶⁵ WASSERBAUEROVÁ, Terezie. S Ruskem musíme jednat drsně, jako oni s námi, říká britský poslanec. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/vybuch-vrbetice-rusti-agenti-podpora-velka-britanie-nato.A210418_162955_zahranicni_wass

⁶⁶ WASSERBAUEROVÁ, Terezie. S Ruskem musíme jednat drsně, jako oni s námi, říká britský poslanec. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/vybuch-vrbetice-rusti-agenti-podpora-velka-britanie-nato.A210418_162955_zahranicni_wass

⁶⁷ ČTK. Ministři zahraničí Visegrádské čtyřky podpořili Česko ohledně Vrbetic. Odsoudili ‚podvrtné kroky‘ Ruska. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/madarsko-polsko-slovensko-vrbetice-utok-rusko-visegradska-ctyrka-ministr_2104192129_gak

⁶⁸ ČTK. Rumunsko v solidaritě s Českem vyhostí ruského diplomata. *novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-rumunsko-v-solidarite-s-ceskem-vyhosti-ruskeho-diplomata-40358292>

Dne 22. dubna 2021 Severoatlantická rada NATO vydala prohlášení, které vyjadřuje hluboké znepokojení nad destabilizujícími akcemi Ruska, stejně tak solidaritu s Českou republikou.⁶⁹ Ve stejný den Slovensko vyhostilo tři ruské diplomaty (Rusko mělo na Slovensku akreditováno 28 diplomatů), slovenský premiér Eduard Heger komentoval, že Slovensko postupuje solidárně s Českou republikou a že rozhodnutí padlo po důkladném vyhodnocení informace poskytované slovenskými zpravodajskými službami v koordinaci se službami spojeneckých zemí.⁷⁰ Litva, Lotyšsko a Estonsko vyhostily 23. dubna 2021 v solidaritě s Českou republikou čtyři ruské diplomaty.⁷¹

Na summitu NATO v Bruselu dne 14. června 2021 se sešlo 30 vůdců z členských států NATO, aby projednali budoucí strategii a partnerství. Jednalo se o první summit NATO amerického prezidenta Joe Bidena. Zdůraznil spojenectví přes severní Atlantik a lídři poskytli ČR solidaritu za nedávné napětí s Ruskem ohledně případu Vrbětice.

Lídři NATO během summitu předložili znepokojení nad rostoucím nepřátelstvím Ruska vůči členům NATO a vyzvali Rusko, aby vyškrtli Českou republiku a Spojené státy ze seznamu zemí, které nejsou vůči Rusku přátelské. Vedoucí představitelé také uvedli, že ruské vojenské aktivity v sousedství aliance spolu s kyberútoky proti státům představují znepokojivý vývoj, který by měl být předložen na stůl. Zahnuje také nezákonné a destruktivní aktivity ruských zpravodajských služeb na území spojenců, z nichž některé si vyžádaly životy občanů a způsobily rozsáhlé materiální škody. *Jsme plně solidární s Českou republikou a ostatními spojenci, kteří byli takto postiženi*, stojí v komunikaci ze zasedání.⁷²

---

⁶⁹ SVĚTNIČKA, Lubomír. NATO stojí za Českem. Spojenci odsoudili agresivní ruské akce. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/nato/nato-gru-rusko-diplomat-vrbetice-landovsky-kulhanek.A210422_085203_na_zpravy_inc

⁷⁰ ČTK. Slovensko vyhostí tři ruské diplomaty, oznámil premiér Heger. ‚Zklamání,‘ reagovala Moskva. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/vyhosteni-ruskych-diplomatu-na-slovensku_2104221755_kuc

⁷¹ ČTK. ‚Podpora Česku v kauze Vrbětice. Pobaltské země vyhošťují čtyři ruské diplomaty. *denik.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/cesko-a-eu/litva-lotyssko-estonsko-vrbetice-20210423.html>

⁷² ČTK. Členské státy NATO se na summitu postavily za Česko. Za mezinárodní hrozbu označily Rusko a Čínu. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/summit-nato-milos-zeman-vztahy-s-ruskem-cina_2106142056_ban

4.3. Informační válka v souvislosti s kauzou

Pojem informační válka nejde jednoznačně definovat a existuje mnoho pohledů na to, co to informační válka je. Pro svou práci jsem si vybral definici informační války, která mi nejlépe seděla do kontextu mé práce, a to zejména ke kauze Vrbětice. Informační válka je strategie, která využívá informačního a komunikačního prostoru s cílem dosáhnout konkurenční výhody nad protivníkem. Jedná se o manipulaci s informacemi, kterou cíl nevnímá jako útok, a to za účelem přimět cíl k rozhodnutím, která jsou v rozporu se jeho zájmy, ale slouží zájmům strany vedoucí informační válku. Je obtížné určit začátek, konec a intenzitu informační války, protože se často jedná o skryté a subtilní metody. Informační válka může zahrnovat shromažďování taktických informací, ujištění o platnosti vlastních informací, šíření propagandy nebo dezinformací s cílem demoralizovat nebo manipulovat s protivníkem a veřejností, poškozování kvality informací o síle protivníka a omezování příležitostí protivníka využít informace ve svůj prospěch. Informační válka je úzce propojena s psychologickou válkou.⁷³

Neadekvátní vládní mediální projevy mohly značnou měrou přispět k posílení ruské dezinformační scény v rámci kauzy Vrbětice prostřednictvím vytvoření příhodného prostoru pro spekulace, manipulace a šíření dezinformací. Tato situace umožnila ruským dezinformačním kampaním využít nejasností a nejistoty mezi veřejností, čímž byly prezentovány alternativní narativy, jejichž cílem bylo hájit ruskou stranu.

Jedním z klíčových faktorů bylo nekoordinované vyjádření českých politických představitelů a úředníků, které vedlo k vzniku rozporů a různých interpretací událostí. Tato situace poskytla ruské dezinformační mašinérii vhodné prostředí k manipulaci a šíření svých vlastních verzí událostí. Ruská propaganda se soustředila na diskreditaci českých úřadů a snažila se přenést odpovědnost na jiné strany, přičemž využívala nedostatečných a protichůdných informací pocházejících z českých zdrojů.

Dalším zásadním aspektem byla neochota vládních představitelů rychle a efektivně reagovat na ruskou dezinformační kampaň. Nedostatečná komunikace a nejednotný postoj českých úřadů v době šíření dezinformací způsobovaly

---

⁷³ populismstudies.org: *Information Warfare* [online]. [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.populismstudies.org/Vocabulary/information-warfare/>

zmatky a podkopávaly důvěryhodnost oficiálního stanoviska. Tím se vytvářel vhodný prostor pro manipulaci a umožňovalo se vnímat ruskou verzi událostí jako možnou alternativu.

Tím, že česká vláda nedokázala jednotně a s jasným komunikačním plánem vystoupit vůči ruské propagandě, byla ruská dezinformační scéna schopna šířit své poselství a šířit pochybnosti a dezinformace mezi veřejností. Ruské mediální kanály a sociální sítě byly využity k šíření alternativních vyprávění, jejichž cílem bylo změnit vnímání události.

Dopad nevhodných vládních mediálních vyjádření na ruskou dezinformační scénu v případě Vrbětice byl patrný zejména v následujících oblastech:

- Posílení ruského narativu: Neadekvátní reakce českých politiků a úředníků vytvořila prostor pro ruskou propagandu, která se snažila prezentovat alternativní verze událostí. Ruská dezinformační mašinerie využila nejasností a nekonzistentních informací a podpořila svůj narativ, který zpochybňoval oficiální české stanovisko a snažil se přenést odpovědnost na jiné strany.
- Rozšiřování pochybností: Nejednotný postoj českých úřadů a nedostatečná komunikace vyvolaly pochybnosti a nejistotu mezi veřejností. To umožnilo ruské dezinformační kampani šířit alternativní vyprávění a manipulovat s veřejným míněním. Zmatená situace vytvořila prostor pro šíření dezinformací a spekulací.
- Oslabení důvěryhodnosti: Nedostatečná a nekoordinovaná reakce českých vládních představitelů na ruskou dezinformační kampaň oslabil důvěryhodnost českých úřadů. Tím byla ruské propagandě poskytnuta příležitost k diskreditaci českých institucí a posílení vlastního narativu. Nedostatek jednotného a jasně vystupujícího stanoviska zpochybňoval oficiální verzi událostí a umožňoval ruské propagandě nalézt prostor pro svou interpretaci.

4.4. Síť dezinformačních webů a ruské narativy

Současná dezinformační mašinerie ruského státu se často přirovnává k sovětské propagandě, ale existují mezi nimi i zásadní rozdíly. Jedním z klíčových faktorů je bezpochyby vliv technologií. V dnešní digitální éře není nutné komplikovaně šířit konkrétní dezinformace a čekat na jejich účinnost po mnoho let.

Díky internetu se jakákoli zpráva, bez ohledu na to, zda je pravdivá či nikoliv, může během několika hodin šířit, pokud je dostatečně zajímavá. Navíc, provozování "zpravodajských" webů a sociálních médií je dnes přístupné téměř komukoli, včetně anonymních aktérů. V Česku existuje síť takových nedůvěryhodných webů, které šíří dezinformace a konspirační teorie, a jejich aktivita se postupně zvyšuje od roku 2014.⁷⁴ V kauze Vrbětice tak můžeme krásně vidět, jak Česká republika v tomto ohledu, tedy v boji proti dezinformacím zaspala. Tyto odlišnosti vůči sovětské propagandě jsou důsledkem moderních technologií a internetového prostředí. To umožňuje rychlejší, snadnější a širší šíření dezinformací. Díky anonymitě online prostoru je také obtížné identifikovat zdroje dezinformací. Tento kontext vytváří prostředí, ve kterém se nedůvěryhodné informace mohou rychle šířit a dosáhnout velkého množství lidí. Jak odlišit dezinformační a manipulativní weby od seriózního zpravodajství? Rozlišení mezi dezinformačními a manipulativními weby a seriózním zpravodajstvím není jednoduché, a není k dispozici univerzální návod na jednoznačné odlišení těchto typů webů. I když pravdivost informací lze často ověřit pomocí různých metod, záměr a motivace autora zůstávají vždy hluboko ukryty v jeho vlastních interních psychologických procesech.⁷⁵

Podle Výzkumné služby Evropského parlamentu spočívá nejdůležitější odpovědnost za danou informaci na autorovi, zejména pokud jde o osobu, která hovoří z autoritativní pozice. Bez ohledu na to, zda je vlastníkem nebo redaktorem zpravodajského média nebo webové stránky, tato osoba vystupuje jako autorita a podle tohoto přístupu je zodpovědná za zajištění ověřitelnosti a správnosti každého sdělení, vyváženého používání komentátorů a důvěryhodnosti citovaných zdrojů. Pokud tyto aspekty nejsou dostatečně zohledněny, dochází k šíření dezinformací.⁷⁶

---

⁷⁴ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁷⁵ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁷⁶ BENTZEN Naja a Martin RUSSELL. Russia's disinformation on Ukraine and the EU's response. [online]. 2016 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/571339/EPRS_BRI\(2015\)571339_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/571339/EPRS_BRI(2015)571339_EN.pdf)

4.4.1. Dezinformační scéna v české online prostoru

Podívejme se nyní na způsoby, jak různé nevládní a odborné subjekty v Česku pracují s uvedenými metodami identifikace dezinformačních internetových stránek.

Databáze Konšpiratori.sk představuje jednu z prvních a nejrozsáhlejších databází českých a slovenských dezinformačních webů. Jejím hlavním cílem je omezit inzerci na těchto platformách a obsahuje seznam necelých dvou stovek internetových stránek. Tato databáze se stala jedním z prvních zdrojů pro identifikaci dezinformačních kanálů v rámci expertní debaty o dezinformacích v České republice.⁷⁷ Weby jsou zařazovány do databáze nezávisle na jejich zaměření, pokud publikují dezinformace, včetně těch, které se týkají zdraví, politiky, šíření konspiračních teorií, obsahují výzvy k násilí, poplašné zprávy, extremistický obsah nebo porušují zásady novinářské etiky (např. neznámý vlastník či autoři, zjevná neobjektivnost, nedostatečné rozlišování mezi komentáři a zprávami atd.). Každému webu v databázi je přiřazeno specifické hodnocení, které je rozhodnuto odbornou komisí. Databáze Konšpiratori.sk také umožňuje vlastníkům webů se odvolat a požádat o přezkoumání, pokud mají námítky vůči zařazení svého webu. Tímto způsobem se databáze Konšpiratori.sk snaží adresovat otázku záměru autorů dezinformací a poskytuje prostor vlastníkům webů pro přezkoumání a žádost o přehodnocení jejich zařazení do databáze.⁷⁸

Existuje několik mediálních a nevládních projektů, které se zaměřují specificky na dezinformační weby šířící prokremelské dezinformace. Tyto internetové stránky šíří dezinformace, které podporují zájmy ruské vlády v Česku. Některé z těchto webů mohou být i veřejně financovány ruským státem, jako je například oficiální ruské médium Sputnik. Většinou se však jedná o anonymní platformy nebo webové stránky vlastněné českými občany, které však kopírují prokremelské narativy a často čerpají inspiraci z oficiálních ruských státních médií. Několik projektů, jako je mediální projekt Neovlivní.cz a nevládní organizace Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty, vytvořilo přehledy těchto dezinformačních webů. Tyto projekty se zaměřují na identifikaci a analýzu těchto

---

⁷⁷ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁷⁸ konspiratori.sk: *databáze českých a slovenských dezinformačních webů* [online]. [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://konspiratori.sk/dovod-vzniku#1>

webů, které šíří prokremelské dezinformace. Dalším projektem v tomto kontextu je iniciativa Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky, která hodnotí důvěryhodnost různých typů médií na základě kritérií týkajících se transparentnosti, správného zacházení se zdroji a profesionální práce se sděleními. Některé ze stránek uvedených v přehledech těchto projektů jsou také hodnoceny jako nejhorší portály, včetně již zmíněného Sputniku a dalších soukromých webových stránek, které jsou často označovány za dezinformační a šířící prokremelské narativy, například AC24 nebo Aeronet.⁷⁹

V roce 2016 provedli odborníci z Masarykovy univerzity výzkum zaměřený na výskyt znaků nekvalitní novinářské práce, dezinformací a manipulace na některých webových portálech. Výzkum se soustředil na čtyři weby, a to AC24, Parlamentní listy, Sputnik a Svět kolem nás. Jedním z hlavních zjištění tohoto výzkumu bylo, že web Parlamentní listy, který dosahuje vysoké čtenosti a na kterém publikuje své texty široké spektrum politických představitelů, využívá manipulativní techniky ještě častěji než oficiální ruské státní médium Sputnik. Tento fakt představuje jeden z nejvýznamnějších přínosů tohoto výzkumu. Odborníci Masarykovy univerzity se ve svém výzkumu zaměřili na identifikaci různých znaků nekvalitní novinářské práce, dezinformací a manipulace na těchto webových portálech. Jejich analýza odhalila, že web Parlamentní listy se v porovnání s oficiálním ruským státním médiem Sputnik častěji uchýlil k manipulativním technikám. Tato zjištění jsou důležitým příspěvkem k pochopení problematiky dezinformací a manipulace na internetu.⁸⁰

Dezinformační weby se často snaží vytvářet dojem seriózních zpravodajských stránek, ačkoli jejich zaměření a obsah vykazují jasné znaky dezinformačních a manipulativních technik. Tyto weby se často zabývají standardními politickými tématy, jak z domova, tak ze zahraničí. Záměrně kopírují zaměření běžných zpravodajských médií, ale snaží se prosazovat dezinformace a manipulativní strategie. Po začátku konfliktu na východě Ukrajiny v roce 2014 zaznamenaly tyto weby významný nárůst čtenosti, a právě toto téma bylo jedním

---

⁷⁹ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁸⁰ GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech* [online]. 2015 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://otevrenenoviny.cz/wp-content/uploads/2016/06/Vyzkumna_zprava_Analyza_manipulativnich.pdf

z nejčastěji pokrývaných. Avšak s časem se rozšířil jejich záběr na další témata, včetně politiky Evropské unie, událostí v USA či konfliktů na Blízkém východě. Některé z těchto webů se také zaměřují na domácí politické dění v Česku. V posledních letech došlo u Sputniku k výraznému zvýšení zdrojů věnovaných domácímu zpravodajství, což představuje významnou změnu od jeho vzniku. Již několik let je otázka migrace jedním z nejvýznamnějších témat, které se objevuje na široké škále dezinformačních webů, a to jak ve světě, tak v Česku. Tyto weby často prezentují silně ideologické a emocionálně zatížené texty, které se zaměřují na migraci. V některých případech se však setkáváme také s dezinformačními weby, které se vyznačují extrémistickým nebo rasistickým obsahem. Tato témata jsou často využívána k šíření dezinformací a manipulací, které mají za cíl ovlivňovat veřejné mínění a posilovat určité politické postoje.⁸¹

Kromě politicky zaměřených dezinformačních webů existují také stránky, které se zaměřují na témata zdraví a životního stylu, často s výraznými ezoterickými tendencemi. Tyto weby se často neomezují pouze na jednu kategorii, ale kombinují zprávy ze showbyznysu a životního stylu s politickými tématy. Během pandemie covidu-19 získaly tyto typy stránek významnou pozornost, zejména kvůli šíření nepodložených a potenciálně škodlivých rad týkajících se prevence a léčby tohoto onemocnění. V roce 2020 se téma covidu-19 stalo na české dezinformační scéně dominantním, bez ohledu na původní zaměření těchto webů. Současně s pandemií vzniklo mnoho nových dezinformačních projektů, jak na webových stránkách, tak na sociálních sítích.⁸²

Forma publikovaných příspěvků na dezinformačních webech může být velmi rozmanitá. Některé weby z výše zmíněných kategorií produkují vlastní originální obsah. Avšak zejména u stránek zařazených do přehledů dezinformačních webů s proruským zaměřením často dochází k převzetí nebo překladu textů ze zahraničních webů, zejména z ruského nebo anglického jazyka. Těmito zdroji jsou často ruská státní média nebo weby, které jsou v zahraničí považovány za dezinformační nebo konspirační. Dalším formátem publikace na

---

⁸¹ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁸² KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

dezinformačních webech je zveřejňování externích komentářů. V této formě se může objevit publikování textů bez vědomí původního autora. Také se zde může vyskytovat prostor pro zástupce extrémních nebo krajních názorů a skupin. Často se toto setkává na webech jako Parlamentní listy, kde prakticky kdokoli může publikovat svůj článek nebo komentář bez jakéhokoliv transparentního editorského procesu. Existují také platformy, které se zaměřují výhradně na přebírání obsahu z ostatních webů a následné šíření těchto textů. Tyto platformy se nepodílejí na tvorbě originálního obsahu, ale pouze na šíření obsahu z jiných dezinformačních platforem. Tímto způsobem přispívají k dalšímu šíření dezinformací a manipulativních informací bez vlastního přispění k obsahovému vývoji.⁸³

4.4.2. Kdo za dezinformačními weby stojí a jaká je jeho motivace?

Pokud se zaměříme na vlastníky a přispěvatele dezinformačních webů, zjistíme, že se jedná o různorodou skupinu fyzických i právnických osob. Jeden příklad z této skupiny je již zmíněný Sputnik, oficiální ruský kanál, který je financován ruskou vládou. V ostatních případech můžeme najít vlastníky dezinformačních webů jako podnikatelské subjekty, zaregistrované spolky nebo samostatně působící jednotlivce. Není výjimkou ani zcela anonymní vlastnictví. Proto je snazší začít zkoumat potenciální motivace těchto osob k produkci a šíření dezinformací a manipulativního obsahu, než se zaměřovat přímo na jejich identitu. Americká zpravodajská služba CIA již od dob studené války využívá akronym MICE. Tato zkratka označuje různé motivace, které mohou vést jednotlivé osoby k porušení principů, integrity a dokonce i zájmů své vlastní země. Tento systém se později rozšířil i do soukromého sektoru, kde se využívá ke zjišťování motivací zaměstnanců, například v případě vyzrazení firemních tajemství. V širším měřítku lze tuto teorii aplikovat i na šíření dezinformací a manipulací, což vede k porušování novinářských etických standardů a klamání čtenářů. Co se tedy pod zkratkou MICE skrývá?⁸⁴

1. Peníze (M = Money)

---

⁸³ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁸⁴ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

Produkce a šíření dezinformací a manipulací mohou být velmi výdělečnou činností. Dezinformační weby si často vydělávají prostřednictvím internetové inzerce, ale existují i další způsoby financování. Například mohou přijímat dobrovolné příspěvky od čtenářů, provozovat e-shopy nebo prodávat tištěné verze svých publikací. Pro mediální skupiny i jednotlivce mohou dezinformační aktivity představovat způsob vydělávání peněz, který vyžaduje méně času a úsilí než seriózní zpravodajství.⁸⁵ I v Česku je dezinformování lukrativním byznysem. Výzkum provedený Nadací Open Society Fund v roce 2017 ukázal, že dezinformační weby v Česku a na Slovensku ročně vydělaly 23-32 milionů korun z internetové reklamy.⁸⁶ Studie Pražského institutu bezpečnostních studií z roku 2020 pak uvádí, že dezinformační weby v Česku mohou celkově vydělat až 340 000 Kč měsíčně.⁸⁷

2. Ideologie (1 = Ideology)

Ideologickou motivaci lze často vyčíst ze samotného obsahu dezinformačních a manipulativních webů, stejně jako z veřejných vystoupení autorů a vlastníků těchto stránek. Tato motivace může být více či méně zjevná a může se týkat konkrétních témat, zemí nebo institucí. Například dezinformační weby mohou vykazovat odpor k migraci, silný euroskepticismus, antisemitismus nebo adoraci Ruska. Ideologická motivace může také zahrnovat širší světonázorové pozice, jako je krajně pravicový nebo krajně levicový extremismus. Existuje rozšířený mýtus, že prokremelsky orientované dezinformační weby jsou především zaměřeny na obdiv k Rusku nebo ruské vládě a na pozitivní zpravodajství o nich. Ve skutečnosti to však platí pouze pro menšinu případů. Například Vlastenecké noviny jsou typickým příkladem otevřené adorace Ruska. Nicméně v mnoha případech se jedná spíše o opakování ruských narativů, které se vztahují k jiným aktérům, jako je Evropská unie nebo Spojené státy. Bez ohledu

---

⁸⁵ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁸⁶ HOŘEJŠ, Nikola. *Reklama na konspiračních a dezinformačních webech* [online]. Nadace open society fund: Praha 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/reklama-na-konspiracnich-dezinf-webech-web.pdf>

⁸⁷ SYROVÁTKA, Jonáš et al. *Dezinformace jako byznys* [online]. PSSI: Praha, 2020 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.pssi.cz/download/docs/8207_751-dezinformace-jako-byznys.pdf

na to, zda je to vědomé či nevědomé, tyto narativy přispívají k širším ruským zájmům v Česku.⁸⁸

3. Donucení (C = Coercion)

Ve zpravodajském prostředí není využívání donucovacích metod ke spolupráci neobvyklé. I když v případě šíření dezinformací není veřejně znám žádný případ tohoto jednání v Česku, i když nelze vyloučit, že se takové situace nemohou vyskytovat. Motivace k produkci a šíření dezinformací v takových případech však pravděpodobně nevychází ze strachu z přímého vydírání, ale může být spojena s pocitem dluhu vůči osobě s autoritou, která poskytla autorovi službu nebo pomoc v minulosti, a tím vytváří psychický tlak na autora.⁸⁹

4. Ego (E)

Tato motivace je spojena s osobními a společenskými aspiracemi autora dezinformací. Autor může mít pocit osobní autority nebo expertízy v dané oblasti, což ho motivuje k šíření dezinformací. Další formou této motivace je sounáležitost s komunitou dalších autorů, šířitelů a konzumentů dezinformací, kteří sdílejí stejné názory a přesvědčení.⁹⁰ Tato motivace je potvrzena například ve veřejném průzkumu agentury STEM, který se zaměřuje na šířitele dezinformací. Někteří šířitelé, kteří byli zkoumáni, projeví tendenci k vlastní produkci dezinformací. Zvláště u šířitelů s vyšší mírou mediální gramotnosti byla zaznamenána motivace získat vliv a uznání od ostatních a ukázat, že jsou lepší než lidé kolem nich. Lidé s touto motivací často také procházejí osobními problémy a cítí vnitřní nespokojenost se stavem světa a společnosti.⁹¹

Většina autorů dezinformací kombinuje různé pohnutky a důvody, a není nutné vnímat tyto kategorie jako vzájemně se vylučující. Motivace mohou zahrnovat jak finanční zisk, tak ideologické přesvědčení, egoistické ambice nebo osobní situace, které autory vedou k produkci dezinformací. Tyto motivace se

---

⁸⁸ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁸⁹ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁹⁰ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁹¹ HOŘEJŠ, Nikola et al. Šířitelé dezinformací [online]. STEM: Praha, 2020 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2020/06/Verejna-zprava-z-vyzkumu-web-STEM.pdf>

často prolínají a vzájemně ovlivňují, a každý autor může mít svou unikátní kombinaci motivů, která ovlivňuje jeho jednání a rozhodnutí.⁹²

Jaké jsou dopady dezinformací? Měření dopadů dezinformací je nejenom složité, ale zároveň zásadní pro zkoumání tohoto fenoménu. Existuje několik faktorů, které tento typ výzkumu komplikují. Mezi ně patří například nemožnost vyloučit vliv jiných platforem a zdrojů při formování názorů a přesvědčení lidí, kteří konzumují informace. Dále je důležité brát v úvahu charakter online prostředí, kde lidé nemusí nutně navštěvovat konkrétní webové stránky nebo být si plně vědomi jejich původu a obsahu. Mnohdy dochází ke konzumaci obsahu dezinformačních webů prostřednictvím sociálních sítí, což také ovlivňuje jejich dopad na veřejnost. Nejnovější data týkající se dopadu dezinformací pocházejí z průzkumů agentury STEM z roku 2019 a Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie věd ČR z roku 2020. Tyto průzkumy poskytují relevantní informace o vnímání dezinformací veřejností a hodnocení jejich dopadu na společnost.⁹³

Podle uvedených průzkumů agentury STEM a Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie věd ČR vyplývá, že obecná znalost dezinformačních a manipulativních webů v české společnosti není vysoká a důvěra v ně je nízká. Naopak veřejnoprávní média, jako například Česká televize, si u veřejnosti vysloužila výrazně větší důvěru. Nicméně i tato důvěra je poněkud opatrná, protože mnoho respondentů považuje tato média za prosazující zájmy, které nekorespondují se zájmy dotyčného respondenta. V souvislosti s dezinformačními a manipulativními weby je podle průzkumů Parlamentní listy nejvíce důvěryhodným z nich, a to pro 21 % respondentů. Zároveň 14 % občanů věří alespoň jednomu ze tří dezinformačních webů, konkrétně AC24, Aeronet a Sputnik. Tato data naznačují, že i přes relativně nízkou důvěru v dezinformační weby existuje stále část populace, která jim věří nebo se na ně obrací. Průzkumy naznačují, že existuje určitá část populace, která věří konkrétním dezinformačním narativům, i když tyto narativy mohou být šířeny různými kanály, nejen dezinformačními weby. Například průzkumy ukazují, že 50 % a více populace věří

---

⁹² HOŘEJŠ, Nikola et al. Šířitelé dezinformací [online]. STEM: Praha, 2020 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2020/06/Verejna-zprava-z-vyzkumu-web-STEM.pdf>

⁹³ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

názorům, jako je „Evropská unie diktuje Česku, co má dělat, a narušuje jeho suverenitu“ nebo „EU cíleně organizuje migrační vlnu z neevropských zemí“. Tyto názory reflektují určité dezinformační narativy, které mohou být šířeny prostřednictvím různých médií a kanálů, včetně sociálních sítí, mainstreamových médií a politických projevů.⁹⁴

Je třeba poznamenat, že věření konkrétním dezinformačním narativům nemusí nutně znamenat, že lidé věří přímo dezinformačním webům. Tyto narativy se mohou šířit i prostřednictvím jiných zdrojů a kanálů, a lidé je mohou přijímat a sdílet nezávisle na tom, z jakého zdroje pocházejí. To znamená, že dezinformační narativy mohou ovlivňovat vnímání určitých témat a formovat názory části populace, i když sami lidé nejsou aktivními konzumenty dezinformačních webů.⁹⁵

Průzkum agentury STEM provedený v březnu 2021 naznačuje, že během pandemie covidu-19 je zjevný dopad dezinformačních kampaní a značná míra nebezpečnosti, kterou tyto kampaně představují. Podle tohoto průzkumu uvěřilo různým dezinformacím o koronaviru přibližně 40 % internetových uživatelů. Jedním z příkladů je konspirační teorie tvrdící, že epidemie je vládní zástěrkou ke kontrole občanů. Zároveň je zaznamenáno, že 20 % dotázaných lidí přestalo věřit zpravodajství veřejnoprávních médií. Tato skutečnost naznačuje, že dezinformační kampaně mohou ovlivňovat důvěru veřejnosti v etablovaná a seriózní média, což může mít negativní dopad na informovanost a schopnost lidí rozlišovat mezi pravdivými a dezinformačními informacemi týkajícími se pandemie. Skutečnost, že dezinformační weby nedosahují vysoké čtenosti a nedůvěryhodnosti seriózních médií, by neměla být považována za uspokojivou. To naznačuje, že seriózní žurnalistika stále převažuje v mediálním prostředí. Nicméně stále existuje část populace, která se obrací k dezinformačním zdrojům, a tato skupina má potenciál růst. Průzkumy však nepokrývají komplexní síť sociálních médií a řetězové e-maily, které stále šíří obsah dezinformačních webů bez dostatečného prozkoumání. Stále není zcela známo, do jaké míry jsou

---

⁹⁴ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁹⁵ SPURNÝ, Martin. Výzkum veřejného mínění k problematice dezinformací [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/vyzkum-verejneho-mineni-k-problematice-dezinformaci.aspx>

dezinformační weby propojeny se zahraničními mocnostmi, zejména s Ruskem. Většina těchto webů (pokud je známa jejich vlastnická struktura) je provozována českými občany, jejichž motivace byly dříve popsány. Případné spojení s ruským státem je spíše incidentální a nepřímé, například účast na konferencích v Rusku, uznání v ruských médiích nebo silná inspirace oficiálními ruskými narativy.⁹⁶

4.4.3. Narativy v kauze Vrbětice

- 1) Odmítání role ruské rozvědky GRU na výbuchu – nejobecnějším narativem napříč českou dezinformační scénou se stalo odmítnutí role GRU, respektive Ruské federace, na událostech ve Vrběticích. Tito dezinformátoři odmítali přijmout oficiální verzi českých zpravodajských služeb. A jejich články spojovali údajnou nedůvěryhodnost odhalení BIS s načasováním celého případu, kdy prý obvinění bylo předneseno až sedm let po samotných událostech. Podle těchto textů se za obviněním ve skutečnosti skrývala snaha zapojit se do předešlých opatření, která byla namířena proti Rusku a podle jejich názoru to byl pokus o protiruskou kampaň, ke které neexistoval dostatek důkazů.⁹⁷
- 2) Prezentace obvinění jako účelové kauzy - velice často bylo popisováno obvinění vznešené českou vládou jako účelové, kdy bylo prezentováno několik možných scénářů. Různé články se zabývaly údajnou hrou západních zpravodajských služeb, včetně té české a americké CIA. Jeden ze scénářů popisoval údajné propojení mezi CIA, BIS a ředitelem BIS, Koudelkou. S tímto tématem úzce souvisí další častý narativ, který vidí odhalení jako důkaz vlivu až nátlaku ze strany Západu na Českou republiku, která je údajně podřízená těmto zemím. Web Zvědavec přinesl překlad článku, ve kterém se uvádělo, že Česká republika je v podstatě okupovaným územím USA, je prozápadním loutkovým režimem, který se řídí příkazy z Washingtonu a totéž že platí o většině evropských zemí kdy

---

⁹⁶ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

⁹⁷ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

síly Pentagonu je okupují a CIA a další temné síly USA je zamořují. V souvislosti s probíhajícím tendrem na dostavbu Jaderné elektrárny Dukovany psali dezinformátoři o spojení kauzy Vrbětice s údajnou snahou vyloučit ruský Rosatom z tohoto tendru, na úkor například americké společnosti Westinghouse. Dalším tématem spojovaným s Vrběticemi, zejména s ohledem na jejich načasování, bylo prohlášení běloruského vůdce Alexandra Lukašenka o údajných plánech amerických tajných služeb na jeho atentát. Někteří ruští diplomaté tvrdili, že oznámení o vinících ve vrbětické kauze bylo načasováno s cílem odvést pozornost od snahy o puč v Bělorusku, kdy podle nich měla být obvinění zinscenována. Tento výklad převzala i česká dezinformační scéna.⁹⁸ Na obrázku uvedeném na další stránce je názorná ukázka z článku z dezinformačního webu.⁹⁹

---

⁹⁸ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformacní_scény_pro_rok_2021.pdf

⁹⁹ Obrázek převzat z: *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022, str. 37 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformacní_scény_pro_rok_2021.pdf

Ceské nezávislé zpravodajství » Blogy » Další blogy » Vrbětice smrdia akciou CIA a BIS.

CFPI! Czech Free Press

Z domova Ze světa Speciály CFPI! Blogy Audiovizuály CFPI!

Hodnocení uživateli: ●●●●● / 14
Nejhorší ○○○○● Nejlepší ●●●●● Hodnotit

BLOGY / DALŠÍ BLOGY | 24. DUBEN 2021 | EMIL | Tweet

Jednostranné informace médií u nás s velkými mezerami a nepodloženými tvrzeními ma vedú k doplneniu informácií zo všetkých dostupných zdrojov. Preto som porovnával aj informácie, ktoré boli zverejnené o zadržaní agentov CIA v Moskve, ktorých obvinili z prípravy štátneho prevratu v Bielorusku a prípravy vraždy bieloruského prezidenta.

U kauzy Vrbětice som očakával po sobotňajšej nočnej tlačovke v pondelok presné informácie. Následné pondelňajšie rozhodnutie vlády ČR o nezverejnení správy ma utvrdilo, že vyhlásenie „rozsudku“ predbehlo napísanie „obžaloby“ t. zn. že správa podložená nejakými argumentami neexistuje a išlo o prekrytie kauzy z Moskvy.

CIA s BIS potrebuje čas na doplnenie informácií o predchádzajúcich zisteniach policie aby vytvorili čo len trochu dôveryhodnú verziu príbehu. A usvedčuje ich aj časová postupnosť- pátranie po agentoch GRU bolo policiou ČR vyhlásené vyhlásené v sobotu 17.4. o 19,50 s fotografiami použitými angličanmi v prípade „otrava Skripala“ v roku 2018.

Každý má schopnosť uvažovať logicky a analyzovať si začína veci spájať. Preto taká rýchla reakcia

Související články

- Krym jako detektor lži 12. BŘEZEN 2014
- Jak NSA promrhala Krym 11. BŘEZEN 2014
- Kuba jak ji neznáte. 9. LEDEN 2010
- Gruzie už nezačne válku s Ruskem 26. LEDEN 2010
- Francie prodá Rusku válečnou loď 10. ÚNOR 2010
- Jan Keller: Dva druhy pravicových voličů 11. ÚNOR 2010
- Otevřený dopis: Je čas přivítat Rusko do NATO 19. BŘEZEN 2010
- Většina Ukrajinců považuje Rusko za hlavního spojence 24. BŘEZEN 2010
- CIA se připravuje na manipulaci evropského veřejného mínění 26. BŘEZEN 2010
- Google stahuje videa s Doku Umarovem 7. DUBEN 2010

Obrázek 1 - ukázka článku z dezinformačního webu Czech Free Press

- Útoky na BIS – na dezinformační scéně jsou dlouhodobým trendem útoky na Bezpečnostní a informační službu (BIS) a jejího ředitele Michala Koudelku. Ne jinak tomu bylo i v kauze Vrbětice, kdy po odhalení BIS o roli ruských agentů ve výbuchu v muničním skladu ve Vrbětících, vyšlo na dezinformačních webech několik kompromitujících článků. Například jedním z údajných důkazů nedůveryhodnosti zpravodajské služby mělo být podle dezinformátorů ocenění Michala Koudelky americkou CIA, kdy toto ocenění bylo panu Koudelkovi uděleno v roce 2019.¹⁰⁰
- Přebírání oficiálních ruských prohlášení - Česká dezinformační scéna si částečně brala inspiraci z oficiálních prohlášení vysokých ruských představitelů. Tímto způsobem byly do českého informačního prostoru šířeny postoje Ruské federace ohledně odhalení českých zpravodajských služeb. Opakovaně se tak objevovalo popírání ruské viny. Jeden z výroků, který byl šířen, pocházel od ruského ministra zahraničí Sergeje Lavrova,

¹⁰⁰ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

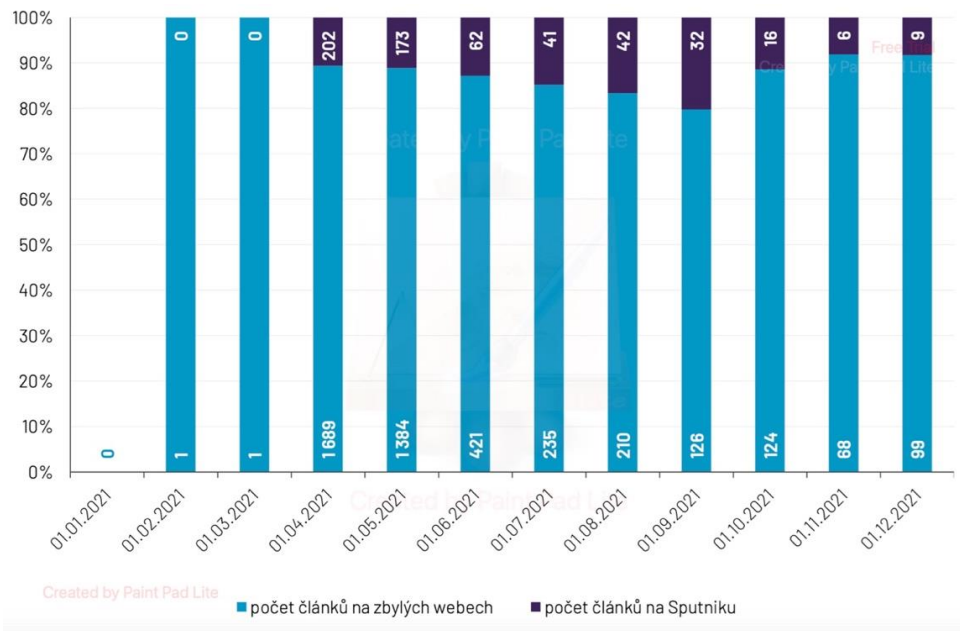
který obvinil Česko z porušování smlouvy zakazující výrobu, používání a skladování protipěchotních min. České ministerstvo obrany toto tvrzení označilo za dezinformaci.¹⁰¹

Na níže přiloženém obrázku grafu můžeme vidět zajímavý trend.¹⁰² Propagandistický kanál Ruské federální Sputnik, je de facto vlastněn ruskou vládou, a proto jeho výstupy můžeme považovat za jisté tlumočení oficiálních postojů nejen ruských vládních představitelů. V souvislosti s odhalením ruské role ve Vrběticích v roce 2014 měla ruská strana jasný motiv upravit situaci ve svůj prospěch, a k tomuto účelu využívala i českou odnož Sputniku. Články publikované na tomto webu v určitých měsících tvořily přibližně 10–20 % veškerého obsahu na toto téma na českých dezinformačních webech. Pro srovnání, články na Sputniku za celý rok 2021 tvořily jen mírně přes 8 % z celkového počtu jejich publikací.

---

¹⁰¹ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

¹⁰² Graf převzat z: *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022, str. 39 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

Graf 1 - Podíl článků publikovaných na webu Sputnik vůči počtu článkům na ostatních sledovaných webech za rok 2021

- 5) Snahy o rozeštvání Západu - dalším zajímavým narativem byla reakce na české spojence a jejich (ne)reakci na odhalení České republiky. Dezinformační scéna tak pokračovala ve snaze zpochybňovat naše ukotvení v západních strukturách a snažila se navodit dojem, že žádný ze spojenců nepodpořil Česko. Nicméně, dezinformační scéna nezohledňovala některé zmatené a rozpačité vládní a diplomatické požadavky na spojeneckou reakci. Na tento popud vycházely články s titulky jako „Představa, že slovu české diplomacie bude v EU někdy nasloucháno, je naivní iluzí“ nebo „Vrbětice zajímají výjimečně jen některé nudící se poslance EP“¹⁰³

Cílem dezinformačních snah jak ze strany státních, tak nestátních aktérů mezinárodních vztahů je ovlivnit názorové vnímání cílových skupin obyvatel tak, aby co nejlépe sloužilo jejich vlastním záměrům (v tomto případě především vztahy týkající se Ruska).

¹⁰³ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformacní_scény_pro_rok_2021.pdf

- Prvním krokem při změně názorů určité skupiny obyvatel je relativizace pravdy. Tento proces nezahrnuje pouze pozitivní nebo negativní propagaci určitého tématu, ale spíše podkopávání důvěry v existující hodnoty. Články, které se zabývají relativizací pravdy, se obvykle snaží získat důvěru čtenáře tím, že představují pravdivá a ověřitelná fakta. Nicméně mezi těmito fakty jsou záměrně začleněny nepravdy, pochybnosti nebo dokonce konspirační teorie. Tím se vytváří dojem, že "pravda je někde uprostřed" a že "nikdo nemůže znát úplnou pravdu".
- Manipulativní narativy jsou souborem vyprávění, která navazují na relativizaci pravdy. Tyto narativy poskytují nepravdivý (zmanipulovaný) pohled na různé historické a současné jevy, například překrucováním příčin a následků. Manipulují se zobrazováním jednotlivých politiků (například Trump, Merkelová), zemí (Rusko, USA, Sýrie, Turecko) nebo mezinárodních témat (bezpečnost, sankce, transatlantická spolupráce atd.).
- Pro-narativy a anti-narativy představují propagandu v nejčistším slova smyslu. Pro-narativy buď podporují nebo přímo oslavují určité politiky nebo organizace, zatímco anti-narativy je zobrazují v negativním světle nebo je přímo napadají.¹⁰⁴

4.4.4. Využití nejvyšších politických představitelů

Optimální možností je získat si politické síly, které sdílí podobné názory, a případně je přesvědčit, aby se přidaly na vlastní stranu. Poté mohou využít své legitimaci a důvěryhodnosti, které jim přináší jejich společenské postavení nebo funkce, k posílení propagandy a šíření dezinformací. Rusové například pracovali s názory českého prezidenta. Je zajímavé, že Kreml významně využíval prohlášení Miloše Zemana v propagandě vůči vlastnímu obyvatelstvu a k manipulaci s veřejným míněním v Rusku. V letech 2014-2016, během napjatého období v mezinárodních vztazích kvůli ruské anexi Krymu a vojenské agrese na východní Ukrajině, byl Miloš Zeman v ruských médiích přítomen zcela

---

¹⁰⁴ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

nepoměrně v porovnání s evropskými státníky. Zasloužil si pozornost díky opakované veřejné podpoře vedení ruského státu a jeho politiky.¹⁰⁵

Z české perspektivy je také zajímavé, jak ruská mediální scéna, která je pevně ovládána Kremlem, prezentovala politiku Česka svému publiku. Namísto výroků tehdejšího premiéra Bohuslava Sobotky, který konzistentně vyjadřoval kritické postoje české vlády vůči anexi Krymu a ruské agrese na východní Ukrajině, se ruská média zaměřila na postoje českého prezidenta, které byly v rozporu s postoji české vlády. V ruských médiích byl Miloš Zeman zobrazován jako odvážný evropský vůdce, který se nebojí postavit na stranu Ruska ve svých spravedlivých postojích. Je však důležité zachovat objektivitu a říci, že ruská propagandistická mašinérie často přizpůsobovala výroky a postoje Miloše Zemana svým potřebám. Tento případ se týkal situace z 5. dubna 2015, kdy Miloš Zeman prohlásil, že "má na Hrad dveře zavřené" ve vztahu k americkému velvyslanci Andrewu Schapirovi.¹⁰⁶

V kauze Vrbětice šířil dezinformační narativ ze strany vládních činitelů nejdříve tehdejší premiér Andrej Babiš, kdy na již zmíněné tiskové konferenci prohlásil, že nešlo o akt státního terorismu, a tedy že Rusko neútočilo na českou republiku, ale že ruští agenti útočili na zboží obchodníka se zbraněmi. Ačkoliv se o týden později za svá slova omluvil, tak jím prvně prezentovaný narativ stačila přebrat dezinformační scéna, pro které to byla voda na jejich mlýn. Další náboje pro dezinformační scénu byl opět náš tehdejší prezident Miloš Zeman, který se k celé kauze vyjádřil až po týdnu, kdy ve svém projevu zpochybnil práci BIS a vyslovil svou hypotézu o tom, že existují dvě vyšetřovací verze. Tou první verzí měla být taková, že k výbuchu došlo v důsledku s neodbornou manipulací s výbušným materiálem a tou druhou, že se jednalo o akci cizí rozvědky. První verze samozřejmě zbavovala vinu Ruské federace, což mělo okamžitý ohlas na dezinformační scéně. Hypotézu více vyšetřovacích verzí zároveň podpořila i tehdejší ministryně Benešová, kterou se Zemanem pojil dlouholetý přátelský vztah. K šíření prokremelských narativů se podíleli také poslanci, a to především

---

¹⁰⁵ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹⁰⁶ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

ti z krajně pravicových a krajně levicových stran.¹⁰⁷ Na níže vloženém obrázku je ukázka článku z dezinformačního webu Sputnik.¹⁰⁸

Obrázek 2 - ukázka článku z webu Sputnik

U tehdejšího prezidenta Zemana se jednalo již o několikátý případ obhajování Ruské federace po teroristickém útoku na území suverénního státu. Za připomenutí stojí i případ z roku 2018, kdy obhajoval proruský narativ, dle

¹⁰⁷ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023].

Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

¹⁰⁸ Obrázek převzat z: *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022, str. 35 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

kterého nervový toxin novičok, kterým byl spáchán atentát na Sergeje Skripala a jeho dceru ve Velké Británii, mohl být vyroben na území České republiky.¹⁰⁹ Na obrázku, který je vložen na následující straně, je ukázka toho, jak byla dezinformačními weby slova tehdejšího prezidenta Zemana využívána k šíření ruského narativu.¹¹⁰

---

¹⁰⁹ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023].

Dostupné z:

https://europeanvalues.cz/wpcontent/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_ceske_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

¹¹⁰ Obrázek převzat z: *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022, str. 41 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z:

https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_ceske_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

Hysterie spuštěná českou vládou proti Ruské federaci minulou sobotu a vedoucí k vyhoštění diplomatů je založena na hypotéze a podezření, nikoliv na důkazech a svědčích!

Na Aeronetu od počátku kauzy tvrdíme, že BIS žádné důkazy a svědky nemá a ani mít nemůže, a podívejte se, po týdnu čekání nám prezident ČR dává za pravdu, když cituje větu přímo ze zprávy BIS, kde Koudelkovi agenti sami přiznávají, že nemají důkazy, ani svědky. A je to venku, takže kdo chce co řešit? Ano, tím je to dané! Protože všechno, co se odehrálo od minulé soboty v ČR v otázce hysterie proti Rusku, bylo jenom součástí zpravodajské hry namířené na odvedení pozornosti od jiné kauzy, kde naopak důkazy i svědci jsou.

Michal Koudelka, šéf BIS s medailí Za zásluhy o spolupráci, kterou dostal v roce 2019 od šéfy CIA Giny Haspel během jeho návštěvy v sídle Ústřední zpravodajské služby CIA v Langley ve Virginii v USA.

A to je kauza pokusu americké CIA o provedení vojenského převratu v Bělorusku, jehož součástí měla být fyzická likvidace demokraticky zvoleného prezidenta Alexandra Lukašenka a jeho rodiny. **V této kauze důkazy ani svědci nechybí, dokonce nechybí ani usvědčující video [4] s oběma agenty CIA. Takže, zatímco FSB důkazy tajit nemusí a veřejně je publikuje, BIS musela od počátku skandálu důkazy o Vrběticích tajit, protože důkazy a svědci prostě nejsou a nebudou. Děkujeme prezidentu Zemanovi za odvahu zveřejnit pravdu o zprávě BIS, protože neexistence důkazů a svědků pouze potvrzuje, že od počátku hysterie šlo o protiruskou zpravodajskou hru s cílem odvedení pozornosti od sobotního odhalení o Američany chystaném vojenském převratu v Bělorusku s cílem fyzické likvidace prezidenta Lukašenka a jeho rodiny**

-VK-

Obrázek 3 - ukázka článku z webu Aeronet

4.4.5. Zaplavení mediálního prostoru dezinformacemi

Druhá možnost, jak ovlivnit veřejné mínění, spočívá v úsilí zaplavit mediální prostor propagandistickým a dezinformačním obsahem. Rusové byli v tomto úsilí dosud úspěšní. I když mají pouze jeden oficiální kanál (českou verzi Sputniku - <https://cz.sputniknews.com/>), v průběhu let si vytvořili svou "pátou kolonu" na českém internetu, která zahrnuje přibližně dvacet zpravodajských webů. Tyto weby spolupracují a často přebírají obsah nejen z české verze Sputniku, ale také z dalších ruských zdrojů (například RIA Novosti - <https://ria.ru/>). Přebírají také obsah s podobným myšlením z evropských a amerických zdrojů; často se jedná o strojové překlady, které deformují původní texty do bizarní podoby. Nicméně,

dezinformačním aktérům to nevádí příliš, protože získávají pozornost cílové skupiny pomocí emocionálně naléhavých titulků, do kterých je vložena odpovídající dávka dezinformace. Samotný text článku je pro tuto skupinu často nepodstatný. Nečtou ho nebo ho pouze rychle přeletí očima.¹¹¹

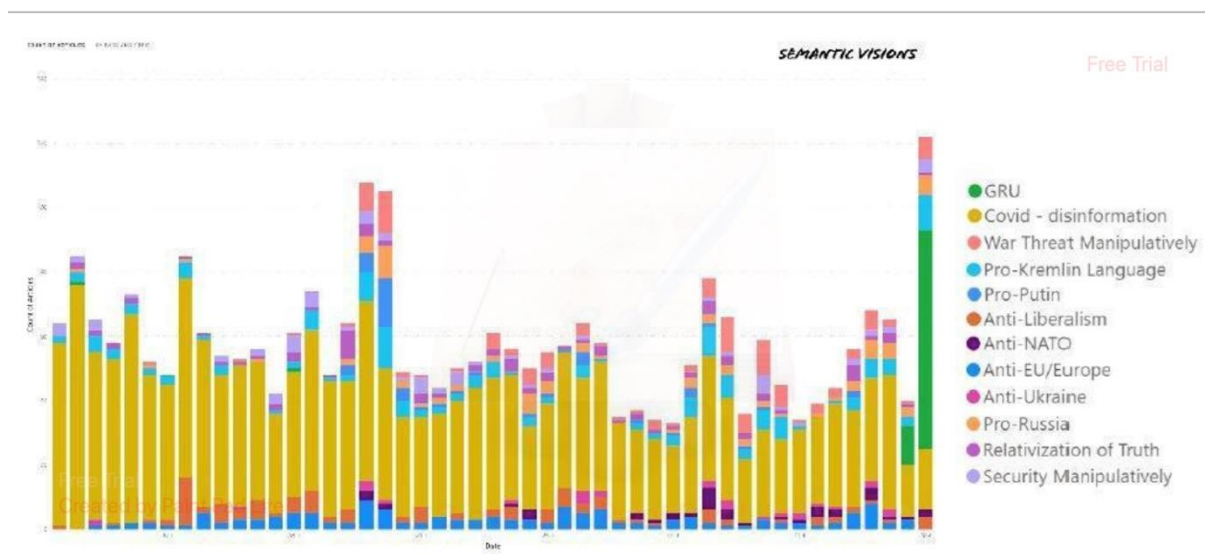
V souvislosti s odhalením ruského zapojení do výbuchu ve Vrběticích byly pozorovatelné výjimečně rychlé reakce české dezinformační scény. Téměř okamžitě po vládním oznámení o ruské vině na události se zapojila do podkopávání oficiálního vyšetřování celého případu. Obvykle taková reorientace celé dezinformační scény na nové téma trvá několik dní nebo týdnů, avšak v případě Vrbětic se tento proces odehrál během několika hodin a kauza tak téměř okamžitě převzala pozornost, kterou dosud dominující téma koronaviru získávalo po více než rok. Analýza společnosti Semantic Visions ukázala, že počet dezinformací týkajících se Vrbětic byl zhruba třikrát vyšší než dezinformací o koronaviru, které se na několik týdnů stáhly do pozadí navzdory pokračujícím koronavirovým opatřením a očkování. Podle analýzy Semantic Visions měl na rychlou mobilizaci dezinformační scény významný vliv dezinformační server Sputnik, který je ovládán Ruskem. Mnoho dalších serverů z české dezinformační scény rychle a masivně přebíralo dezinformace od Sputniku. Čeští elfové, kteří se věnují sledování dezinformačních aktivit, také zaznamenali mnohem rychlejší šíření prvních řetězových e-mailů na téma Vrbětic. První takový e-mail byl zaznamenán již den po oznámení ruské viny. Obvykle trvá několik dní, než se objeví řetězový e-mail na nové téma.¹¹² Graf vložený na následující straně názorně zobrazuje rychlé přeorientování dezinformační scény na události ve Vrběticích.¹¹³

---

¹¹¹ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹¹² KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹¹³ Graf převzat z: článek na webovém portálu *seznamzpravy.cz* [online].2021[cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dezinformacni-protiutok-weby-bleskove-rozjely-kampan-o-kauze-vrbetice-151253>

Graf 2 - Graf společnosti Semantic Visions

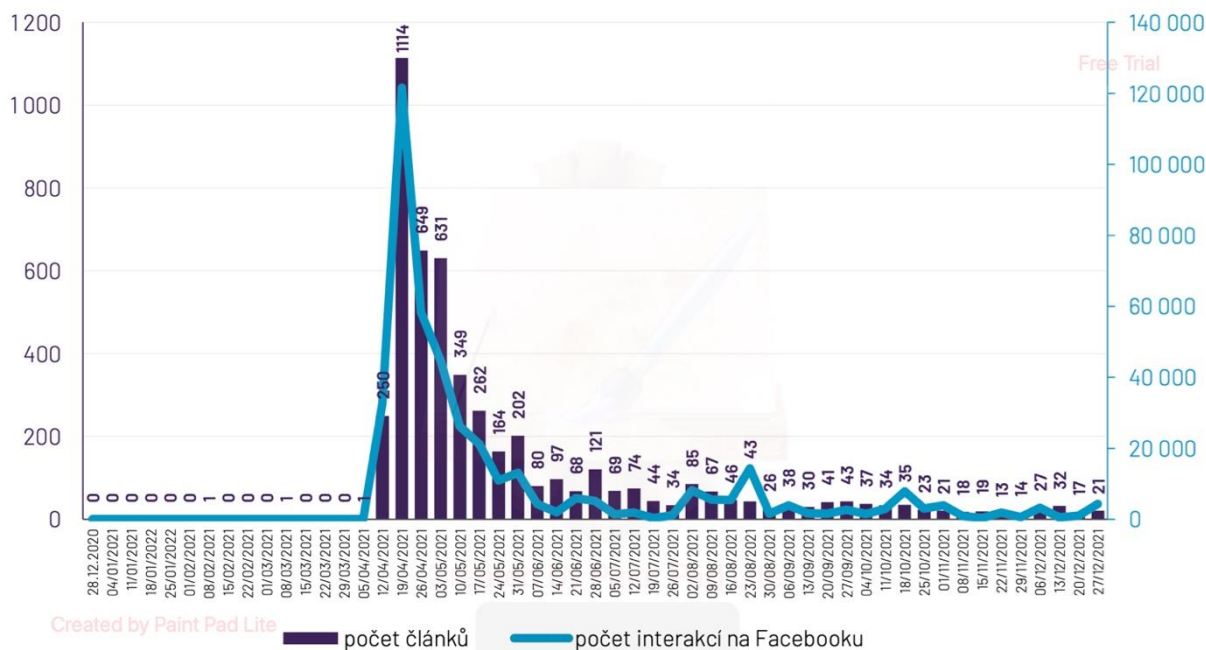
4.5. Vliv sociálních sítí

Sociální sítě, zejména Facebook, sehrávají rozhodující roli při šíření dezinformací a dalšího obsahu, který podkopává demokratickou společnost. Převažujícím modelem je, že konkrétní dezinformace je nejprve publikována na jednom z dezinformačních webů (jak jsme zmínili v předchozí části, jde o omezený počet webů, které systematicky šíří dezinformace), poté se pomocí sdílení obsahu mezi těmito spolupracujícími weby vytvoří toxický vir a nakonec se dezinformace šíří prostřednictvím sociálních sítí. To se často děje pomocí internetové adresy (URL) dezinformačního článku spojeného s výrazným titulkem, který záměrně zaměřuje pozornost na klíčovou část dezinformace. Vzhledem k tomu, že lidé kvůli přeplnění informacemi často vnímají zprávy pouze prostřednictvím titulků, záměrný záměr manipulátorů s lidským vědomím se plně realizuje.¹¹⁴

Na přiloženém grafu, který se nachází na následující straně jsou znázorněny počty článků na sledovaných webech zmiňujících události ve Vrběticích a počty interakcí spojených s nimi na sociální síti Facebook po týdnech za rok 2021.¹¹⁵

¹¹⁴ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹¹⁵ Graf převzat z: *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022, str. 34 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformační_scény_pro_rok_2021.pdf

Graf 3 - Počet článků na sledovaných webech zmiňujících události ve Vrběticích a počet interakcí spojených s nimi na Facebooku za rok 2021

Nejčastější narativy byly již v práci zmíněny a jednotlivé dezinformace z nich následně vycházely. Za obecně platné bylo podkopávání důvěry v české instituce a přebírání oficiálních prohlášení ruské strany.¹¹⁶

Výše popsany model, kdy se dezinformace šíří na sociálních sítích rychlostí blesku, je ještě umocněn přítomností počítačových algoritmů na platformě Facebook. Tyto algoritmy nejsou založeny na žádném etickém principu týkajícím se udržitelnosti demokracie a soudržnosti lidské společnosti. Jejich jediným cílem je maximalizace zisku a tržní kapitalizace společnosti. Destruktivní vliv Facebooku na společnost, včetně Česka, lze shrnout do dvou oblastí.¹¹⁷

První oblast je atomizace společnosti, kdy se Facebook stal obrovskou platformou pro prodej reklam a jeho schopnost cílit na specifické uživatele rychle roste. Již od počátku své existence začal Facebook seskupovat uživatele podle

¹¹⁶ KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformační_scény_pro_rok_2021.pdf

¹¹⁷ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

různých kritérií, jako jsou jejich zájmy a politické názory. Tato seskupení uživatelů byla postupně uzavřena v takzvaných informačních bublinách, což mělo za následek fragmentaci společnosti a omezení přirozené komunikace mezi lidmi s různými zájmy a názory. Facebook neustále zdokonaluje své algoritmy pomocí strojového učení a získává stále více dat o svých uživateli, což mu umožňuje cílit reklamy až na jednotlivce. Ti jsou stále drženi ve svých informačních bublinách, které slouží algoritmům umělé inteligence jako kontext pro zvýšení účinnosti reklam. Jednotlivci se tak stávají jádrem skupin, které se odvíjejí od nich, a nikoli naopak. Tímto procesem dochází k atomizaci společnosti až na úroveň jednotlivců.

Druhá oblast je polarizace společnosti, kdy se Facebook však neuspokojuje pouze atomizací společnosti a maximalizací cílených reklam. Je zapotřebí zvýšit pravděpodobnost, že konkrétní jednatelice na reklamu skutečně klikne. Facebook dosahuje tohoto cíle tím, že jeho algoritmy se snaží maximalizovat interakce a čas strávený na platformě, tzv. uživatelskou angažovanost (user engagement). K tomu Facebook využívá poznatky z neurovědy a dalších vědních oborů, ale také soukromé znalosti o lidském chování, získané díky neustálému a všudypřítomnému sledování více než dvou miliard uživatelů. Jeho algoritmy se zaměřují na využití slabostí lidské mysli, která nebyla evolucí přizpůsobena interakci s nadlidským počítačem bez sociálního a etického rozměru. Navíc Facebook zneužívá temné stránky lidské psychiky.¹¹⁸ Hlavními metodami jsou zejména:

- Odměňování uživatelů systémem lajků, kdy každý lajk vyvolá uživateli uvolnění dopaminu v mozku, což přináší příjemné pocity. Tímto způsobem Facebook vytváří u svých uživatelů závislost podobnou závislosti na drogách.¹¹⁹
- Uzavírání jednotlivců do vlastních echo chambers - lidé mají tendenci vyhledávat obsah, který potvrzuje jejich názory. Tato tendence je dále posilována Facebookem.

---

¹¹⁸ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹¹⁹ HAYNES, Trevor. Dopamine, Smartphones & You: A battle for your time [online]. Harvard University, 2018 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sitn.hms.harvard.edu/flash/2018/dopamine-smartphones-battle-time/>

- Předkládání polarizujícího obsahu, protože takový obsah získává větší pozornost než neutrální obsah. Algoritmy Facebooku tímto způsobem podporují i oblibu dezinformačního obsahu.

Výše uvedené techniky vedou k obecné nespokojenosti, protože nespokojenost zvyšuje pravděpodobnost, že lidé budou toužit po změně a budou více klikat na reklamy.¹²⁰

4.5.1. Strategie společnosti Facebook proti dezinformacím

Společnost Meta, americká firma provozující platformu Facebook, představila své vlastní interní směrnice týkající se zacházení s dezinformacemi a falešnými zprávami. Meta se aktivně snaží bojovat proti šíření fake news a dezinformací pomocí narušení ekonomických motivací, rozvojem technologií a provádění edukativních aktivit. Facebook se snaží odstranit ekonomické pobídky pro tvůrce fake news. Analýzy platformy naznačují, že většina šíření dezinformací je motivována finančně, a proto společnost aktivně využívá tzv. demonetizace fake news obsahu jako účinnou obranu. Autoři fake news získávají zisk převážně z návštěvnosti svých webů. Facebook se tedy snaží minimalizovat zobrazení jejich příspěvků ostatním uživatelům, aby omezil jejich šíření. Tímto způsobem podvodníci nemají dlouhodobě motivaci pokračovat v činnosti, která není výtěžná. Facebook v tomto boji spoléhá zejména na svou vlastní komunitu uživatelů, kteří mají možnost nahlásit podezřelé příspěvky. Paralelně s tím ale společnost využívá strojové učení pro detekci podvodných účtů. Tato technologie se neustále zdokonaluje a pomáhá přidat do celého procesu potřebnou automatizaci. Facebook tak spojuje úsilí lidí i moderních technologií, aby efektivněji bojoval proti šíření fake news a dezinformací na své platformě.¹²¹

Facebook se snaží nejen potlačit šíření fake news, ale také vytvářet nástroje pro lepší identifikaci a jednodušší hlášení závadných příspěvků uživateli. Při vývoji nových nástrojů často spolupracuje s třetími stranami, aby dosáhl větší účinnosti.

---

¹²⁰ KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.

¹²¹ MOSSERI, Adam. Working to Stop Misinformation and False News [online]. Facebook: Meta for Media, 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2017/04/working-to-stop-misinformation-and-false-news/>

Dále spolupracuje s nezávislými fakt-checkovacími organizacemi, které kontrolují pravdivost informací (tzv. fact-checking). Jednou z dalších klíčových opatření proti dezinformacím je pro Facebook zvyšování informační gramotnosti uživatelů. Proto platforma představila několik projektů zaměřených na vzdělávání uživatelů sociálních sítí v procesu ověřování informací na internetu. Jeden z těchto projektů je Facebook Journalism Project, který se zaměřuje na vývoj nástrojů, včetně těch založených na strojovém učení, aby novinářům usnadnil práci s ověřováním pravdivosti informací. Cílem je předejít situacím, kdy by novináři neúmyslně přispívali k šíření fake news.¹²²

4.6. Obrana proti dezinformacím

Na základě získaných poznatků nabitých z odborné literatury a článků na internetu jsem sestavil šest konkrétních bodů, jak si myslím, že by měla vypadat vhodná vládní strategie pro boj proti dezinformacím:

- 1) **Transparentnost a otevřenost:** Vláda by měla aktivně komunikovat s veřejností a médií, poskytovat průběžné a důvěryhodné informace ohledně vyšetřování podobných kauz jako byla spojena s výbuchem munice ve Vrběticích. Otevřenost vůči veřejnosti je klíčová pro posílení důvěry a snižování prostoru pro šíření dezinformací.
- 2) **Spolupráce s médií a nezávislými fakt-checkery:** Vláda by měla spolupracovat s nezávislými mediálními organizacemi a fakt-checkovacími iniciativami za účelem ověřování informací a identifikace dezinformací. Poskytování prostoru pro nezávislé hodnocení a kontroly faktů pomáhá zabránit šíření nepodložených tvrzení.
- 3) **Edukace veřejnosti:** Vládní strategie by měla zahrnovat vzdělávací kampaně zaměřené na informační gramotnost. Cílem je posílit schopnost občanů kriticky hodnotit získané informace a rozpoznávat dezinformace.
- 4) **Online platformy a sociální média:** Vláda by měla spolupracovat s online platformami, včetně sociálních médií, aby identifikovala a omezila šíření dezinformací. Transparentní pravidla pro odstraňování dezinformací

---

¹²² MOSSERI, Adam. Working to Stop Misinformation and False News [online]. Facebook: Meta for Media, 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2017/04/working-to-stop-misinformation-and-false-news/>

a spolupráce s vládními orgány mohou být klíčem k účinnému omezení šíření nepravdivých informací.

- 5) Právní kroky: Pokud jsou identifikovány a prokázány dezinformační kampaně, vláda by měla zvážit právní kroky proti šířitelům dezinformací. Adekvátní tresty a následná publikace výsledků mohou sloužit jako odstrašující opatření.
- 6) Mezinárodní spolupráce: Vláda by měla hledat mezinárodní spolupráci s jinými státy a organizacemi za účelem sdílení informací, osvědčených postupů a společného boje proti dezinformacím, které mohou mít mezinárodní dopady.

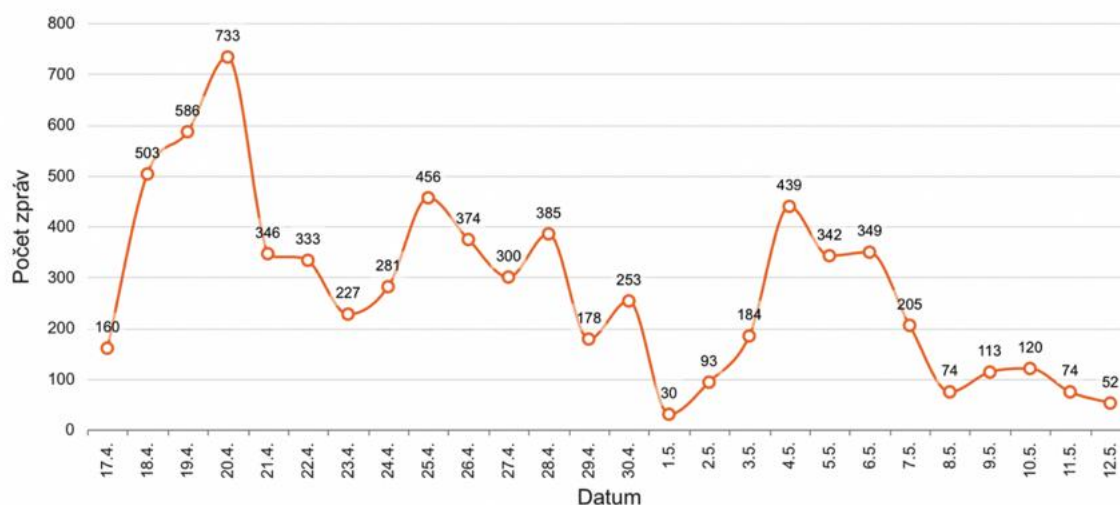
Tato strategie by měla být pružná a reagovat na aktuální situaci a nové výzvy v oblasti dezinformací. Důležité je sledovat účinnost opatření a pravidelně je aktualizovat s cílem snižovat riziko šíření dezinformací a posilovat důvěru veřejnosti ve vládu a její komunikaci.

4.7. Výstup v kauze Vrbětice

Dalo by se tvrdit, že celou kauzu ve Vrběticích již od počátku doprovázely rozporuplné, mnohdy až zcela neuvěřitelné události ústavních činitelů České republiky. Celé to pomyslně odstartovala kontroverzní naplánovaná cesta do Moskvy bývalého ministra vnitra Jana Hamáčka, kde měl jednat o dodávkách vakcíny Sputnik do ČR. Tato zahraniční cesta měla prý být pouze zastírací manévr kvůli plánovanému vyhoštění 18 ruských diplomatů. O zcela bizarní výrok se na jedné z tiskových konferencí postaral bývalý předseda vlády Babiš, který kauzu o výbuchu muničních skladů ve Vrběticích a dvou zemřelých občanech České republiky přirovnal ke zpackanému útoku na zboží a třetí „ránu“ tomu zasadil prezident Zeman, který se ke kauze vyjádřil až po celém týdnu od jejího zveřejnění, kdy občanům České republiky sdělil, že v této kauze se pracuje se dvěma verzemi a to jednak s tou, že k výbuchu došlo z důvodu neodborné manipulace s výbušninami a také s tou, že za výbuchem by mohla stát ruská kontrarozvědka, avšak ve zprávě BIS neexistují žádné důkazy o tomto zapojení, čímž vyvrátil prohlášení Babiše, který na tiskové konferenci hovořil o tom, že v této kauze jsou nevyvratitelné důkazy o zapojení dvou ruských agentů z jednotky GRU do výbuchu muničních skladů. Pomyslnou „třešničkou na dortu“ je však zjištění,

že Pražský hrad skartoval utajovaný dokument ke kauze Vrbětice. Tento dokument chtěla od Hradu získat policie, aby zjistila, jestli na něm nejsou otisky nebo DNA někoho nepovolného, protože lidem v okolí prezidenta Miloše Zemana chyběla bezpečnostní prověrka. Do současné doby celá věc okolo skartace nebyla řádně objasněna a zůstává tak záhadou, co se skutečně stalo.

Dále by se dalo tvrdit, že po celé kauze ve Vrbeticích zůstali tehdy v České republice pouze pokřivené česko-ruské vztahy, diplomatická parita mezi Moskvou a Prahou a pár vyhoštěných diplomatů z ostatních unijních zemí. Rusko v celé kauze spustilo od počátku kauzy propagandistickou mašinerii a začalo jak skrze vyjádření svých představitelů, tak třeba s využitím státních médií a reportáží s falešnými „běžnými Čechy“ manipulovat informační tok ve svůj prospěch, avšak Česko mu situaci hodně ulehčilo a vyklidilo cestu. Putinovskému režimu šlo hlavně o to odvést pozornost od vlastní viny a vnést do tématu pochybnosti, které rozbijí jednotný vnitrostátní i mezinárodní postup.

Graf 4 - Četnost zmínek slova „Vrbětice“ v tuzemských médiích

Na výše uvedeném grafu můžeme vidět četnost zmínek slova „Vrbětice“ v tuzemských médiích od 17. dubna 2021 do 12. května 2021¹²³, což svědčí o

¹²³ Graf převzat z: článku na webovém portálu *hlidacipes.org* [online].2021[cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dezinformacni-protiutok-weby-bleskove-rozjely-kampan-o-kauze-vrbetice-151253>

upadajícím zájmu tuzemských médií o celou kauzu. Podle serveru hlidacipes.org tak „*Putin vyhrál informační bitvu*“.¹²⁴

---

¹²⁴ ŽABKA, Jan. Putin vyhrál informační bitvu. Z mezinárodní kauzy Vrbětice se stala česká kauza Hamáček. *Hlidacipes.org* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/putin-vyhral-informacni-bitvu-z-mezinarodni-kauzy-vrbetice-se-stala-ceska-kauza-hamacek/>

Závěr

Informační válka v moderní době představuje bezprecedentní výzvu, která klade na společnost, politiky a instituce nové nároky. Během analýzy bylo odhaleno, jak se konflikt vyvinul od tradičních válečných operací až k sofistikovaným netwars a hybridním taktikám. Zároveň bylo objasněno, jak mocnou roli hraje informační prostor při ovlivňování veřejného mínění a dosahování strategických cílů.

Výzkum informační války vedené Ruskem na Ukrajině při anexi Krymu a analýza případové studie kauzy ve Vrběticích nám ukázaly, že dezinformace, propagandistické kampaně a narativy hrají zásadní roli v současné globální geopolitické aréně. Tyto metody nejenže mohou oslabit a destabilizovat cílené země, ale mohou také narušit mezinárodní vztahy a důvěru mezi státy.

Obrana proti dezinformacím a prevence informační války vyžaduje komplexní a multidisciplinární přístup. Vzdělávání a posilování mediální gramotnosti jsou klíčovými prvky, které mohou pomoci jednotlivcům identifikovat a odhalit manipulace a dezinformace. Zároveň je nezbytné, aby státy, instituce a občanská společnost spolupracovaly na monitorování a odstraňování dezinformačních kampaní a sítí.

V blízké budoucnosti se do oblasti dezinformace plně zapojí tzv. deepfake technologie, které výrazně prohloubí problémy spojené s nepřátelskou propagandou a dezinformacemi. Zatímco v současnosti si většina lidí alespoň občas klade otázku o pravdivosti textových zpráv, fotografie a videa jsou přijímány jako absolutní pravda. A právě vizuální dezinformace vytvořené pomocí umělé inteligence budou dominovat v oblasti deepfakes. Může jít nejen o jejich dokonalost, kterou lidé nebudou schopni identifikovat ani při kritickém zkoumání, ale zejména o to, že většina lidí je (nepřímo) přijme za pravdivé.

Význam médií jako zdroje pravdivých a ověřených informací je nenahraditelný. Jejich nezávislost, etika a odpovědnost hrají zásadní roli v ochraně demokracie a transparentního společenského diskurzu. Proto je důležité podporovat novinářskou práci a poskytovat veřejnosti nástroje pro kritické ověřování zdrojů informací.

Je nezbytné, abychom se okamžitě vypořádali s problémem nepřátelské propagandy a dezinformací, které mají za cíl oslabit důvěru v demokratické

vládnutí a soudržnost společnosti a tím zranit liberální demokracii. Nemůžeme si dovolit jen pasivně přihlížet a čekat na nástup deepfakes. Informační válka je fenoménem, který bude i nadále ovlivňovat globální události a politické dění. Je nezbytné, abychom se s tímto novým vývojem vyrovnali a přizpůsobili své přístupy a strategie. Poučení z případů, jako je kauza ve Vrběticích, nám ukazují, že odpovědný a uvědomělý přístup k informacím je klíčem k zachování bezpečnosti a stabilitě ve světě, který je více propojený než kdy dříve.

Naděje spočívá v tom, že naše společnost a instituce budou schopny spolupracovat a inovovat, aby čelily novým výzvám, které informační válka přináší. Pouze tímto způsobem můžeme zajistit, že svět bude místem, kde je pravda cenná, kde jsou informace nástrojem poznání a kde jsou demokracie a svoboda chráněny před manipulací a dezinformacemi.

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] ARQUILLA, John, David RONFELDT. *Networks and Netwars : the Future of Terror, Crime, and Militancy*. Santa Monica: RAND, 2001. ISBN 0-8330-3030-2.
- [2] CLAUSEWITZ, C. *O válce*. Praha: Nakladatelství Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1598-3.
- [3] DUBEC, Radek. *Doktrína Armády České republiky*. 3. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Vojenský historický ústav Praha pro Centrum doktrín VeV - VA Vyškov, 2013. ISBN 978-80-7278-619-0.
- [4] GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4.
- [5] HUNTINGTON, Samuel Phillips. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Praha: Rybka Publishers, 2001. ISBN 80-86182-49-5.
- [6] IRETON, Cherilyn a Julie POSETTI. *Journalism, 'Fake News' & Disinformation: Handbook for Journalism Education and Training*. Paříž: UNESCO, 2018. ISBN 9789231002816.
- [7] KURFÜRST, Jaroslav a Jan PAĎOUREK. *Za zrcadlem*. Praha: Nakladatelství Academia 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.
- [8] PHELAN, Colonel Pat. *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*. Defence Studies, 11 vyd. 2011. DOI: 10-1080-14702436-2011-553105.
- [9] RING, Teyloure. *Russian Information Operations and the Rise of the Global Internet*. Ann Arbor: University of Washington 2015. ISBN 978-13-39073-61-3.
- [10] ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Nakladatelství Academia 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

Webové stránky a elektronické zdroje

- [11] BĚRZIŇŠ, Jānis. *Russias New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy* [online]. Riga: 2014 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sldinfo.com/wp-content/uploads/2014/05/New-Generation-Warfare.pdf>
- [12] BELLINGCAT INVESTIGATION TEAM. *How GRU Sabotage and Assassination Operations in Czechia and Bulgaria Sought to Undermine Ukraine*.

Bellingcat.com [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2021/04/26/how-gru-sabotage-and-assassination-operations-in-czechia-and-bulgaria-sought-to-undermine-ukraine/>

[13] BENTZEN Naja a Martin RUSSELL. *Russia's disinformation on Ukraine and the EU's response*. [online]. 2016 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/571339/EPRS_BRI\(2015\)571339_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/571339/EPRS_BRI(2015)571339_EN.pdf)

[14] BERANOVÁ Klára. Byl to útok na zboží, ne akt státního terorismu, prohlásil Babiš k Vrběticím. *Novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/byl-to-utok-na-zbozi-ne-akt-statniho-terorismu-prohlasil-babis-k-vrbeticim-40357538>

[15] BLAŽEK Vojtěch. Proč ruští agenti zabíjeli v Česku: aby zabránili dodávce zbraní do Sýrie a na Ukrajinu. *seznamzpravy.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/proc-rusti-agenti-zabijeli-v-cesku-aby-zabranili-dodavce-zbrani-do-syrie-151003>

[16] ČTK. Babiš informoval o Vrběticích šéfa Evropské rady. Se zahraničními partnery bude jednat na summitu. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-charles-michel-evropska-unie-rusko-agenti-vrbetice_2104172314_kro

[17] ČTK. Babiš otočil. Výbuch ve Vrběticích nazval teroristickým útokem, omluvil se za výrok o zboží. *lidovky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/babis-vybuch-ve-vrbeticich-nazval-teroristickym-utokem-omluvil-se-za-svuj-predchozi-vyrok.A210420_153302_In_domov_litsp

[18] ČTK. Členské státy NATO se na summitu postavily za Česko. Za mezinárodní hrozbu označily Rusko a Čínu. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/summit-nato-milos-zeman-vztahy-s-ruskem-cina_2106142056_ban

[19] ČTK. Do výbuchu ve Vrběticích byli zapojení ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich 18 vyhostí. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299339-do-vybuchu-municniho-arealu-ve-vrbeticich-byly-podle-zjisteni-ceskych-bezpecnostnich>

- [20] ČTK. Hamáček odmítl prezidentova slov: Existuje jen jedna vyšetřovací verze. *denik.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/vrbetice-rusko-hamacek-diplomacie-zeman-20210426.html
- [21] ČTK. Ministři zahraničí Visegrádské čtyřky podpořili Česko ohledně Vrbětic. Odsoudili ‚podvratné kroky‘ Ruska. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/madarsko-polsko-slovensko-vrbetice-utok-rusko-visegradska-ctyrka-ministr_2104192129_gak
- [22] ČTK. Podpora Česku v kauze Vrbětic. Pobaltské země vyhošťují čtyři ruské diplomaty. *denik.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/cesko-a-eu/litva-lotyssko-estonsko-vrbetice-20210423.html>
- [23] ČTK. Praha chce od Ruska zpět část Stromovky zabranou v roce 1968 po invazi. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-rusko-invaze-stromovka-navrat_2104191426_kuc
- [24] ČTK. Projev prezidenta Zemana ke kauze Vrbětic. *iDnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-projev-vrbetice-rusko-gru-bis.A210425_104457_domaci_maka
- [25] ČTK. Rumunsko v solidaritě s Českem vyhostí ruského diplomata. *novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-rumunsko-v-solidarite-s-ceskem-vyhosti-ruskeho-diplomata-40358292>
- [26] ČTK. Ruko označilo Českou republiku a USA za nepřátelské země. *lidovky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/rusko-vydalo-seznam-nepratelskych-zemi-jsou-na-nem-dve-jmena-usa-a-cesko.A210514_175515_ln_zahranici_lihem
- [27] ČTK. Ruko vyhostí 20 českých diplomatů vyslechl si český velvyslanec. *seznamzpravy.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rusko-si-predvolalo-ceskeho-velvyslance-mluvi-o-vlivu-usa-151062>
- [28] ČTK. Slovensko vyhostí tři ruské diplomaty, oznámil premiér Heger. ‚Zklamání,‘ reagovala Moskva. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023].

Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/vyhosteni-ruskych-diplomatu-na-slovensku_2104221755_kuc

[29] ČTK. Vláda vyřadila z tendru na rozšíření Dukovan ruský Rosatom. *cekenoviny.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/havlicek-mozne-zapojeni-ruska-do-vrbetic-muze-ovlivnit-tendr-na-dukovany/2023736>

[30] ČT24. Politici reagují na případ Vrbětice. Vystrčil i Fiala viní Rusko ze státního terorismu. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299397-nic-nedava-rusku-pravo-narusit-suverenitu-zeme-s-niz-neni-ve-valce-hodnoti-deni-ve>

[31] FUKSA, Aleš. Hasiči netušili, do jakého pekla ve Vrběticích jedou. *Novinky.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/hasici-netusili-do-jakeho-pekla-ve-vrbeticich-jedou-251483>

[32] GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech* [online]. 2015 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://otevrenenoviny.cz/wp-content/uploads/2016/06/Vyzkumna_zprava_Analyza_manipulativnich.pdf

[33] GROHMANN, Jan. Hybridní války podle Valerije Gerasimova. *armádnínoviny.cz* [online]. 2015 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/hybridni-valky-podle-valerije-gerasimova.html>

[34] GURYČOVÁ, Kristýna a Lukáš VESELÝ. Účet za výbuchy ve Vrběticích. *iRozhlas.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vrbetice-naklady-vydaje-nahrada-skody-rusko-agenti-kolik-stalo_2104260500_kno

[35] HAMMES, Thomas X. *Fourth Generation Warfare Evolves, Fifth Emerges* [online]. Military Review, vyd. 7, 2007 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <http://www.dacic.org/5gen/2016/08/25/colonel-thomas-x-hammes-fourth-generation-warfare-evolves-fifth-emerges/>

[36] HAYNES, Trevor. *Dopamine, Smartphones & You: A battle for your time* [online]. Harvard University, 2018 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://sitn.hms.harvard.edu/flash/2018/dopamine-smartphones-battle-time/>

- [37] HOFFMAN, Frank G. *Conflict in the 21st century: The rise of hybrid wars* [online]. Potomac Institute for Policy Studies, 2007 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <http://www.da-ic.org/5gen/2016/08/25/colonel-thomas-x-hammes-fourth-generation-warfare-evolves-fifth-emerges/>
- [38] HOŘEJŠ, Nikola. *Reklama na konspiračních a dezinformačních webech* [online]. Nadace open society fund: Praha 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/reklama-na-konspiracnich-dezinf-webech-web.pdf>
- [39] HOŘEJŠ, Nikola et al. *Šířitelé dezinformací* [online]. STEM: Praha, 2020 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2020/06/Verejna-zprava-z-vyzkumu-web-STEM.pdf>
- [40] HOUSKA, Ondřej. Výbuch ve Vrběticích není jen český problém – Česko už ruský útok řeší se spojenci v NATO i v EU. *domaci.hn.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66911360-vybuch-ve-vrbeticich-neni-jen-cesky-problem-cesko-uz-rusky-utok-resi-se-spojenci-v-nato-i-v-eu>
- [41] KHOO, Brandon et al. *Deepfake attribution: On the source identification of artificially generated images*. [online]. *WIREs Data Mining and Knowledge Discovery: 2021* [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/widm.1438>
- [42] KOTYZOVÁ, Kateřina. Následky explozí ve Vrběticích hasiči likvidovali 6 let. Připomeňme si událost. *TN.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/433282-nasledky-explozi-ve-vrbeticich-hasici-likvidovali-6-let-pripomente-si-udalost>
- [43] konspiratori.sk: *databáze českých a slovenských dezinformačních webů* [online]. [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://konspiratori.sk/dovod-vzniku#1>
- [44] KRÁTKÁ ŠPALKOVÁ, Veronika et al. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021* [online]. Bezpečnostní centrum evropské hodnoty: Praha, 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf
- [45] KŘÍŽ, Zdeněk et al. *Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy* [online]. Jagello: Praha-Ostrava, 2000 [cit. 29.8.2023]. Dostupné

z: http://data.idnes.cz/soubory/na_knihovna/A161212_M02_021_HH16_PP-V1.PDF

[46] KUNDRA, Ondřej a Jaroslav SPURNÝ. Bellingcat a Respekt: Výbuch ve Vrběticích byl součástí podvratné operace proti Ukrajině. *Respekt.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/agenda/bellingcat-a-respekt-vybuch-ve-vrbeticich-byl-soucasti-dlouhodobější-operace-proti-ukrajine>

[47] KUNDRA, Ondřej a Jaroslav SPURNÝ. Případ Vrbětice: Policie prověřuje, zda se pracovník Imexu před výbuchem sešel se špiónem GRU. *Respekt.cz* [online]. 2022 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kontext/pripad-vrbetice-policie-proveruje-zda-se-pracovnik-imexu-pred-vybuchem-sesel-se-spionem-gru>

[48] LIEBERMAN, Ariel Victoria. *Terrorism, the Internet, and Propaganda: A Deadly Combination* [online]. JOURNAL OF NATIONAL SECURITY LAW & POLICY: 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://jnslp.com/wp-content/uploads/2017/04/Terrorism_the_Internet_and_Propaganda_FINAL.pdf

[49] LIND, Williem et al. „*Fourth generation warfare: Another look*“ [online]. Marine Corps Gazette: 2001 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/4Th%20GENERATION%20WARFARE%20ANOTHER%20LOOK.pdf>

[50] MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Národní strategie pro čelení hybridnímu působení*. [online]. Praha: 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/narodni-strategie-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni.pdf>

[51] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Definice dezinformací a propagandy* [online]. Centrum proti hybridním hrozbám: 2023 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>

[52] MOSSERI, Adam. *Working to Stop Misinformation and False News* [online]. Facebook: Meta for Media, 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2017/04/working-to-stop-misinformation-and-false-news/>

[53] populismstudies.org: *Information Warfare* [online]. [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.populismstudies.org/Vocabulary/information-warfare/>

[54] REUTERS. Czechs expel 18 Russian envoys, accuse Moscow over ammunition depot blast. *Reuters.com* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z:

<https://www.reuters.com/world/czechs-expel-russian-embassy-staff-pm-says-suspected-russian-link-ammunition-2021-04-17/>

[55] ŘEŽŇÁKOVÁ, Lada a Klára FOŘTOVÁ. Babiš: Důkazy jsou přesvědčivé. Bylo by lepší, kdyby Zeman osobně reagoval. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-vrbetice-diplomate-rusko-gru-vyhosteni-kulhanek.A210420_134616_domaci_klf

[56] SHU, Kai et al. *Fake News Detection on Social Media* [online]. ACM SIGKDD Explorations Newsletter: 2017 [cit. 15. 7. 2023]. Dostupné z: https://kdd.org/exploration_files/19-1-Article2.pdf

[57] STODOLA, Jiří. Principy a dilemata informační etiky. *Academia.edu* [online]. ProInflow: 2019 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.academia.edu/44009210/Principy_a_dilemata_informační_etiky

[58] SPURNÝ, Martin. *Výzkum veřejného mínění k problematice dezinformací* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/vyzkum-verejneho-mineni-k-problematice-dezinformaci.aspx>

[59] SVĚTNIČKA, Lubomír. NATO stojí za Českem. Spojenci odsoudili agresivní ruské akce. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/nato/nato-gru-rusko-diplomat-vrbetice-landovsky-kulhanek.A210422_085203_na_zpravy_inc

[60] SYROVÁTKA, Jonáš et al. *Dezinformace jako byznys* [online]. PSSI: Praha, 2020 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.pssi.cz/download/docs/8207_751-dezinformace-jako-byznys.pdf

[61] TANDOC, Eson C. et al.. *Defining "Fake News"* [online]. Digital Journalism: 2017 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/4948550/mod_resource/content/1/Fake%20News%20Digital%20Journalism%20-%20Tandoc.pdf

[62] UNWALA, Azhar a Ghori SHAHEEN. „*Brandishing the Cybered Bear: Information War and the Russia-Ukraine Conflict*“ [online]. Journal of International Eastern European Studies: 2016 [cit. 29.8.2023]. DOI: 10-5038-2378-0789-1-1-1001 Dostupné z: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/728673>

[63] VALÁŠEK, Lukáš. Na výbuchu ve Vrběticích se podíleli ruští agenti, Česko vyhostí 18 diplomatů. *Aktualne.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z:

<https://zpravy.aktualne.cz/babis-a-hamacek-svolali-novinare-chystaji-na-ministerstvu-za/r~9e9059009fa411ebb0fa0cc47ab5f122/>

[64] WASSERBAUEROVÁ, Terezie. S Ruskem musíme jednat drsně, jako oni s námi, říká britský poslanec. *idnes.cz* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/vybuch-vrbetice-rusti-agenti-podpora-velka-britanie-nato.A210418_162955_zahranicni_wass

[65] YANG, Chaofei et al. *Defending against GAN-based DeepFake Attacks via Transformation-aware Adversarial Faces*. [online]. IEEE: 2021 [cit. 29.8.2023]. ISBN 978-1-6654-3900-8. Dostupné z: <https://arxiv.org/pdf/2006.07421.pdf>

[66] ŽABKA, Jan. Putin vyhrál informační bitvu. Z mezinárodní kauzy Vrbětice se stala česká kauza Hamáček. *Hlidacipes.org* [online]. 2021 [cit. 29.8.2023]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/putin-vyhral-informacni-bitvu-z-mezinarodni-kauzy-vrbetice-se-stala-ceska-kauza-hamacek/>

Seznam zkratek

NATO - Severoatlantická aliance

EU - Evropská unie

USA - Spojené státy americké

GRU - Zpravodajská služba ruské armády.

ČR - Česká republika

NCOZ - Národní centrála proti organizovanému zločinu

CIA - Hlavní zpravodajská služba Spojených států.

MICE - Konceptuální rámec pro analýzu a provádění špionážních operací.

STEM - Věda, technologie, inženýrství a matematika - Akademické disciplíny a obory.

BIS - Bezpečnostní informační služba

EP - Evropský parlament

DNA - Deoxyribonukleová kyselina (Deoxyribonucleic Acid) - Základní genetická molekula odpovědná za dědičnost a genetickou informaci v živých organismech.

Seznam Grafů

Graf 1 - Podíl článků publikovaných na webu Sputnik vůči počtu článkům na ostatních sledovaných webech za rok 2021	48
Graf 2 - Graf společnosti Semantic Visions	55
Graf 3 - Počet článků na sledovaných webech zmiňujících události ve Vrběticích a počet interakcí spojených s nimi na Facebooku za rok 2021	56
Graf 4 - Četnost zmínek slova „Vrbětice“ v tuzemských médiích	61

Seznam Obrázků

Obrázek 1 - ukázka článku z dezinformačního webu Czech Free Press	46
Obrázek 2 - ukázka článku z webu Sputnik	51
Obrázek 3 - ukázka článku z webu Aeronet	53